

Verksamhetsplan 2026-2028

Budget 2026

Trygghet och möjligheter för livets alla skeden - i hela Österåker

Budgetförord 2026

Med glädje och tillförsikt presenterar jag verksamhetsplanen för 2026–2028 och budget för 2026. Vår grund är att skapa en kommun där trygghet, kvalitet och möjligheter genom livets alla skeden finns – i hela vår skärgårdskommun.

Verksamheterna inom kommunen tillförs totalt **113 miljoner kronor mer jämfört med föregående år**. Av detta får kommunens barn och unga i förskola och skola – ett tillskott på cirka **44 miljoner kronor**. För vård och omsorg – äldreomsorg och liknande välfärdsområden – avsätts omkring **34 miljoner kronor extra**.

Resursförstärkning säkerställer att våra *kärnverksamheter* har förutsättningar för hög kvalitet, kontinuitet och tillit.

Skolan förstärks – med ett särskilt fokus på förskola och verksamheter i skärgården

Utbildning är en viktig del av våra barn och ungas framtid. I budgeten för 2026 ges förskolan den högsta uppräkningsen för att kunna minska barngrupper och bibehålla god bemanning.

För skärgården utökas skärgårdsbidraget med ytterligare **7 miljoner kronor**, vilket medför totalt **10,6 miljoner kronor** för att säkra att förskola och skola även på våra öar och närliggande landsbygd bedrivs med god kvalitet.

Andra viktiga resursförstärkningar:

- *Fritidsverksamhet och föreningslivet stärks*: Föreningsbidragen för barn och unga höjs och planering för ny simhall intensifieras.
- *Trygghet och civil beredskap*: Totalt avsätts 30 miljoner kronor under tre år för att stärka kommunens förmåga att hantera kriser och i värsta fall krig. Det handlar om att säkerställa tillgång till vatten, el, livsmedel och samlingsplatser vid behov.
- *Äldre och omsorg*: Ny ersättningsmodell inom LSS-bostäder införs, digitalt arbetssätt i hemtjänsten samt förebyggande hälsosatsningar för seniorer.

Finansiella mål och ekonomi

Vi bygger budgeten på en stark ekonomisk grund och långsiktighet. Följande finansiella mål gäller för perioden:

- Kommunens soliditet ska öka över tid.

- Årets resultat ska minst uppgå till 1 procent och för hela mandatperioden 2 procent.
- Investeringsbehoven inom anslagsfinansierade investeringar ska vara självfinansierade över mandatperioden.
- Utdebiteringen för invånarna ska vara så låg som möjligt:
kostnadsutvecklingen per invånare får inte överskrida i snitt 3 procent under mandatperioden.

Skattesatsen föreslås vara oförändrad på **16,60 kronor per intjänad hundralapp**, vilket vi i nuläget ser som välbalanserat mellan tillräckliga resurser i verksamheterna, avsättningar för sämre tider och skattebetalarnas krav på effektivitet.

Sammanfattning

Med detta förslag till budget och verksamhetsplan lägger vi grunden för att stärka kommunens kärnverksamheter, öka tryggheten, och skapa möjligheter för alla som bor och verkar i Österåker. Prioriteringen av skola, omsorg och fritid sker samtidigt som vi behåller vårt fokus på långsiktighet och ekonomisk hållbarhet.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla medarbetare, föreningar, företag och invånare som med engagemang bidrar till att göra vår kommun bättre – varje dag!

Låt oss gå in i 2026 med tillförsikt och målmedvetenhet!

Richard Orgård (M)
Kommunstyrelsens ordförande

1. VISION, MÅL OCH STYRNING	2
1.1. VISION 2040	2
1.2. KOMMUNFULLMÄKTIGES ÖVERGRIPANDE MÅL	4
1.3. GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH LÅNGSIKTIG EKONOMISK PLANERING	5
1.4. FINANSIELLA MÅL	6
1.5. EKONOMISKA PRINCIPER	7
1.6. INTERN KONTROLL	8
2. SÄRSKILT PRIORITERADE OMRÅDEN I BUDGET	9
2.1. FÖRSKOLA OCH SKOLA	9
2.2. ÄLDRE OCH OMSORG	11
2.3. FRITID	12
2.4. TRYGGHET OCH CIVIL BEREDSKAP	13
3. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR INFÖR 2026–2028	14
3.1. OMVÄRLDSFAKTORER	14
3.2. LOKALA FÖRUTSÄTTNINGAR	19
4. KOMMUNKONCERNEN	26
4.1. ÖSTERÅKERS STADSHUS AB	26
4.2. ARMADA FASTIGHETS AB	26
4.3. ROSLAGSVATTEN AB	27
4.4. NORRVATTEN	27
5. KOMMUNENS EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PERIODEN 2026–2028	28
5.1. EKONOMISK UTVECKLING	28
5.2. KOMMUNENS INTÄKTER	29
5.3. KOMMUNENS KOSTNADER	31
5.4. DRIFTBUDGET	34
5.5. RESULTATBUDGET	36
5.6. INVESTERINGSVERKSAMHET	37
5.7. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	40
5.8. KASSAFLÖDESANALYS	41
5.9. BALANSBUDGET	42
5.10. KÄNSLIGHETSANALYS	43
5.11. AVSTÄMNING MOT FINANSIELLA MÅL	44
6. NÄMNDERNAS UPPDRAG OCH BUDGET	46
6.1. KOMMUNFULLMÄKTIGE	46
6.2. VALNÄMNDEN	47
6.3. ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	48
6.4. KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	49
6.5. UTBILDNINGSNÄMNDEN	52
6.6. NÄRINGSLIVS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	56
6.7. VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN	59
6.8. SOCIALNÄMNDEN	62
6.9. BYGGNADSNÄMNDEN	65
6.10. MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	67
6.11. KOMMUNSTYRELSEN	69
7. FIGURFÖRTECKNING	73

Underbilagor

- 2.1 Peng, taxor och avgifter inom musikskola, sport och friluftsliv
- 2.2 Peng inom förskoleverksamheten, grundskola och gymnasiet
- 2.3 Taxor och avgifter inom förskoleverksamhet och fritidshem
- 2.4 Peng inom vuxenutbildning inklusive SFI
- 2.5 Peng inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
- 2.6 Taxor och avgifter inom äldreomsorg och LSS-verksamhet
- 2.7 Anslag träffpunkter med mera
- 2.8 Peng, taxor och avgifter inom familjerådgivning
- 2.9 Taxor och avgifter inom Kommunstyrelsen
- 2.10 Bestämmelser till Kommunstyrelsens taxor
- 2.11 Taxor och avgifter inom Byggnadsnämnden
- 2.12 Taxor och avgifter inom Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- 2.13 Mål för Österåkers kommun

I. Vision, mål och styrning

I.1. VISION 2040

Österåkers vision, *Vision 2040*, anger riktningen för kommunens arbete framåt och ska genomsyra det som görs i kommunen och de beslut som fattas.

*Med kvalitet, trygghet och
valfrihet i fokus,
skapar vi en hållbar framtid.*

*Österåker - möjligheternas
skärgårdskommun*

Möjligheternas skärgårdskommun -

I Österåker lever alla delar av kommunen. Här finns det trivsamma småstadslivet med sitt rika utbud, en grönskande och livfull landsbygd och vår vackra skärgård som är tillgänglig för såväl kommuninvånare som besökare. I Österåker lever du ett gott vardagsliv

med närhet till det mesta som behövs. Här finns goda utbildningsmöjligheter, ett aktivt näringsliv, gott serviceutbud och många lokala arbetsplatser. På fritiden finns många aktiviteter att ägna sig åt inom idrott, kultur och friluftsliv. Här finns möjlighet till rekreation och aktivitet på hav och land. I Österåker kan du gå genom livets alla faser och genom egna val skapa en tillvaro som passar dig.

Österåker präglas av idériakedom och delaktighet. Både medarbetare och invånare är medskapare av vår framtidskommun och tillsammans bidrar vi till en gemenskap och positiv utveckling för kommunens bästa.

I visionen lyfts fyra strategiska områden fram:

Kvalitet - Österåker står för hög kvalitet i all service och verksamhet som finansieras med kommunala medel. Verksamheten präglas av tillit och öppenhet. Invånaren står i fokus och arbetet syftar till ständiga förbättringar.

Valfrihet - Österåker erbjuder ett brett utbud och stor valfrihet. Med stor mångfald inom välfärdstjänster, näringsliv, kultur- och föreningsliv, så väl som god variation av naturtyper och bostadsmiljöer, finns många möjligheter att välja hur livet ska se ut.

Trygghet - Österåker är en trygg kommun att leva och verka i, liksom att besöka. Här kan människor mötas, känna sig hemma och finna lugn. Trygghetsskapande åtgärder kombineras med långsiktiga och främjande insatser som ger resultat. Här finns trygghet genom hela livet.

Hållbar framtid - Österåker använder gemensamma resurser på ett sådant sätt att framtida generationers framtidsutsikter inte äventyras. Det handlar såväl om ekologi som om en ansvarsfull social och ekonomisk utveckling. Österåker har ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet och ger kommunens invånare förutsättningar att göra kloka val.

I.2. KOMMUNFULLMÄKTIGES ÖVERGRIPANDE MÅL

Visionen tydliggörs bland annat genom Kommunfullmäktiges övergripande mål och nämndernas resultatmål och indikatorer.

Österåkers kommun arbetar efter en mål- och resultatstyrningsmodell, som utgör styrmodell för nämnderna avseende planering, uppföljning, analys och åtgärder. Som en del av styrmodellen tar respektive nämnd fram resultatmål, resultatindikatorer och mätmetod utifrån Kommunfullmäktiges fyra övergripande mål. Målpuppfyllelsen återspeglaras

tillsammans med en analys två gånger om året, i delårsrapporten och i verksamhetsberättelsen.

De övergripande målen antogs inför den nya mandatperioden och ersätter de sju tidigare inriktningsmålen från och med 2024. Nämndernas fastslagna mål återfinns i bilaga 2.13, Mål för Österåkers kommun.

Mål 1: Österåkers verksamheter präglas av hög kvalitet

Kommunens verksamheter ska präglas av hög kvalitet. Verksamheterna strävar efter att ständigt utvecklas för att möta invånarnas, brukarnas, föreningarnas, företagens och besökarnas förväntningar och behov. Strategin för verksamhetsutveckling lägger grunden för arbetet med delaktighet, kundfokuserat arbetssätt och ständiga förbättringar i hela organisationen. Kommunens kärnverksamheter är särskilt i fokus under målet.

Mål 2: Österåker har en robust och effektiv ekonomi

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. De gemensamma resurserna ska användas på ett klokt och effektivt sätt som säkrar kvaliteten i den befintliga verksamheten och som driver den utveckling som behövs för att kunna säkra den framåt. Den ekonomiska planeringen är långsiktig och bidrar till en fortsatt robusthet i kommunens ekonomi, för att kunna möta både oförutsedda konjunktursvängningar och demografiska förändringar.

Mål 3: Österåker är en trygg kommun för de som vistas, verkar och bor här

Invånare, besökare, företagare, medarbetare och brukare ska känna sig trygga i Österåkers kommun. Arbetet präglas av trygghetsskapande åtgärder och långsiktiga, främjande insatser som skapar en trygghet genom hela livet. Trygghetsfrågorna spänner över både kommunens verksamheter och över det offentliga rummet.

Mål 4: Österåkers utveckling sker med fokus på en hållbar framtid

Österåker är en kommun som växer och tillväxten ska ske på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Österåker ska ha ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet. Under målet rymms både ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet och program för dessa tre områden lägger grunden för arbetet.

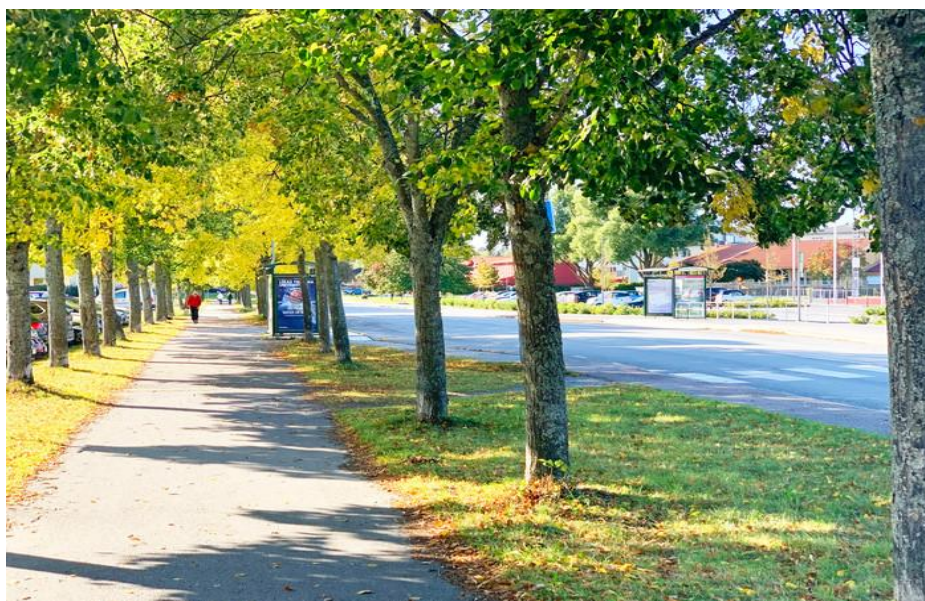
1.3. GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH LÅNGSIKTIG EKONOMISK PLANERING

En god ekonomi är en förutsättning för att kunna förverkliga kommunens vision och för att nå de övergripande målen. Det är en viktig del i kommunkoncernens hållbara utveckling och handlar om att kommunen ska använda offentliga medel på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det gör att dagens kommuninvånare får ut så mycket som möjligt för sina skattepengar, och att morgondagens kommuninvånare försäkras minst samma servicenivå som dagens kommuninvånare.

Österåkers kommun styr verksamheterna både i ett kortare perspektiv genom budget och verksamhetsplan, och ur ett längre perspektiv genom den Långsiktiga ekonomiska planeringen (LEP). LEP är en del av kommunens planerings- och styrprocess där det ingår att ta fram en tioårsplan inför varje mandatperiod. Syftet är att skapa ett underlag som beskriver den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i kommunen och som kan ligga till grund för politiska ställningstaganden inför exempelvis budget- och verksamhetsplan. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för överkonsumtionen.

Ekonomi ska visa ett positivt resultat på en nivå som gör att det egna kapitalet inte urholkas av inflation.

Den långsiktiga ekonomiska planeringen uppdateras 2026 inför den nya mandatperioden. Den kommer att vara ett viktigt underlag gällande de ekonomiska förutsättningarna till den politiska majoritet som vinner valet. LEP ersätter direktiv och anvisningar till verksamhetsplan, samt nämndernas preliminära verksamhetsplaner 2026, enligt kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning. En utvärdering av den senast antagna LEP kommer att göras årligen i samband med kommunens budget för att fånga upp eventuella förändringar i de ekonomiska förutsättningarna.

I.4. FINANSIELLA MÅL

För att uppnå kommunens övergripande mål, kommunallagens krav på en god ekonomisk hushållning och för att styra verksamheterna ur ett finansiellt perspektiv krävs finansiella mål. Dessa utgör en ram för kommunens verksamhetsplan.

Inför budget 2024 fastställdes nya finansiella mål med ett större fokus på att stärka kommunens finansiella ställning (mål 1–3) och på att upprätta en långsiktigt robust och effektiv ekonomi (mål 4). Det ger kommunen förutsättningar att kunna möta både oförutsedda konjunktursvängningar och framtida demografiska utmaningar. De övergripande finansiella målen inför budget 2026 och planåren 2027–28 är:

1. Kommunens soliditet ska öka över tid
2. Kommunens resultat ska, som andel av skatter och bidrag, minst vara 1 procent för budgetåret och 2 procent för mandatperioden
3. Mandatperiodens anslagsfinansierade investeringar ska vara självfinansierade
4. Kommunens utdebitering ska vara så låg som möjligt. Utrymme för detta skapas bland annat genom att kostnadsutveckling per invånare inte ska överskrida 3 procent i snitt under mandatperioden

Syftet med det första målet är att bygga kommunens betalningsförmåga. För en rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning beräknas målet, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, men exklusive effekter av regelförändringar kopplade till redovisningsprinciper. Målet mäts genom att följa trenden för soliditet över en tioårsperiod och målet anses uppfyllt om trenden är positiv.

Syftet med det andra målet är att skapa en robusthet i kommunens ekonomi. Genom att planera för positiva resultat, både under budgetåret och under mandatperioden, läggs en god grund för att kunna finansiera kommunens framtida investeringar. Målet mäts genom att ställa årets budgeterade resultat och resultatutfallet över mandatperioden mot skatteintäkter, generella bidrag och effekten av utjämnningssystemet.

Syftet med det tredje målet är att kommunens finansiella handlingsutrymme ska kunna hållas intakt över tid. Därför ska, när den löpande driften finansierats, en tillräcklig stor andel av intäkterna återstå för att kunna finansiera årets investeringar. Målet mäts genom att titta på självfinansieringsgraden och är uppfyllt om 100 procent av de anslagsfinansierade investeringarna finansieras av resultat sett över mandatperioden.

Syftet med det fjärde målet är att kommunen över tid ska kunna vidmakthålla en god balans mellan löpande intäkter och kostnader. Det är viktigt för att fortsatt kunna hålla låg utdebitering av kommuninvånarna och därmed skattesatsen så låg som möjligt.

2025 har Österåker haft den lägsta kommunala skattesatsen i landet med 16,60 öre per skattekrona. Beräkningar i budget för 2026 baseras på en oförändrad skattesats. Kommunen har med stöd av finansiella mål och god ordning på ekonomin haft starka resultat under de senaste åren.

I.5. EKONOMISKA PRINCIPER

Kommunen har ett antal ekonomiska principer som behöver beaktas för att säkerställa att kommunens goda ekonomiska hushållning uppfylls.

Principiella ställningstaganden och ärenden av större vikt kopplat till budget och ekonomi ska alltid behandlas av Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige. Det kan till exempel handla om taxor och avgifter.

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna en nettoram bestående av kostnader och intäkter för driften. Kommunfullmäktige kan ange särskilda ändamål som vissa delar av anslaget ska användas till, ett exempel på ett sådant ändamål är kommunens avskrivningar. I övrigt har nämnden rätt att inom tilldelad kostnads- och intäktsram omfördela resurser mellan verksamhetsområden, efter avstämning med ekonomiavdelningen. För verksamheter inom egen regi kan omfördelning inte ske mellan verksamhetsområden, men däremot mellan enheter inom verksamhetsområdet (undantaget är anslagsfinansierade verksamheter). Respektive nämnd ska upprätta en verksamhetsplan enligt Kommunfullmäktiges ramar senast den 31 januari 2026. Budgeten ska vara registrerat i ekonomisystemet senast 31 december.

Tilldelade ramar utgör den yttersta restriktionen för verksamheten. Beslut som fattas av nämnden ska rymmas inom tilldelad ram. Större förändringar eller avvikelser från vad Kommunfullmäktige beslutat måste behandlas av Kommunfullmäktige.

Avvikelser som uppstår under innevarande budgetår ska så långt det är

möjligt hanteras av nämnderna inom tilldelad budgetram. I de fall avvikelser inte går att hantera inom tilldelad budgetram, exempelvis kopplat till större förändringar i volymer, kommer det i stället att hanteras i kommande års budget, där nämnderna kompenseras för volymförändringar.

Alla ärenden som medför ekonomiska konsekvenser utöver nämndernas tilldelade ramar för innevarande budgetår, eller som innebär ekonomiska konsekvenser på längre sikt, ska stämmas av med ekonomiavdelningen innan handlingar lämnas över till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för behandling.

Nämnderna ska göra ekonomiska uppföljningar, så kallade månadsrapporter, sex gånger under året: februari, mars, april, juni, september och oktober. Väsentliga avvikelser i både utfall och prognos ska förklaras i förhållande till budget. Det ska framgå vilka antaganden som har använts i prognosen, vilka osäkerhetsfaktorer som finns, vad som orsakat eventuella avvikelser och vilka kopplingar som finns till nämndens nyckeltal och indikatorer. Vid avvikelser ska nämnden redogöra för vilka åtgärder som är beslutade och inräknade i lämnad prognos, samt redogöra för hur de planerar att åtgärda detta under året. I uppföljningen per mars och september ska nämnderna dessutom riktade bidrag. Utöver månadsrapporter görs ett delårsbokslut per augusti och därefter ett årsbokslut och en årsredovisning.

I.6. INTERN KONTROLL

Syftet med intern kontroll är att säkerställa en effektiv förvaltning och att undgå allvarliga fel, både avsiktliga och oavsiktliga. Vidare utgör internkontrollen en betydelsefull del i kommunens styrsystem och ska säkerställa att nämnderna och de kommunala bolagen följer Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.

En risk- och väsentlighetsanalys har genomförts av en arbetsgrupp i Kommunstyrelsens förvaltning, vilket har resulterat i fyra kommungemensamma kontrollmoment som ingår i samtliga nämnders internkontrollplaner. De fyra centrala kontrollmomenten fokuserar i hög grad på att kontrollera huruvida fastställda riktlinjer och rutiner efterföljs i organisationen.

Under 2026 kommer verksamheterna att ha särskilt fokus på området välfärdsbrott i arbetet med intern kontroll.

Kontrollmomenten ska följas upp av respektive nämnd och återrapporteras i verksamhetsberättelsen. Utöver de centralt beslutade kontrollmomenten ska nämnderna genomföra en egen risk- och väsentlighetsanalys för att få fram ett antal kontrollmoment som är verksamhetsspecifika inom området oegentligheter, jäv och korruption.

Centrala kontrollmoment:

1. Löpande förändringar i attestförteckningar dokumenteras och diarieförs på korrekt sätt
2. Fastställd rekryteringsprocess efterföljs, med särskilt fokus på bakgrundskontroll av potentiella nya medarbetare
3. En riskanalys kopplad till välfärdsbrott är genomförd och dokumenterad, och en handlingsplan är framtagen inom respektive verksamhet
4. Det finns en väsentlig introduktion för nya medarbetare kopplat till rutiner, riktlinjer etcetera

2. Särskilt prioriterade områden i budget

I budget 2026 görs riktade resursförstärkningar och insatser inom fyra områden som bedöms vara särskilt avgörande för kommunens långsiktiga utveckling och invånarnas välfärd: förskola och skola, äldre och omsorg, fritid, samt trygghet och civil beredskap. Mer detaljer om respektive område går att läsa under nämndernas delar i avsnitt 6.

Bakgrunden till de prioriterade områdena är flera. Dels står kommunen inför demografiska förändringar som kräver att verksamheterna anpassar sig efter ett nytt läge, dels har händelser både i kommunens närhet och i omvärlden visat hur viktigt det är med trygghet och beredskap. Slutligen avser prioriteringarna att skapa goda förutsättningar för framför allt barn och unga att växa upp i en hälsosam och meningsfull miljö.

2.1. FÖRSKOLA OCH SKOLA

Barn och ungas utbildning är en av kommunens absolut viktigaste uppgifter, både för den enskildes framtid och för samhällets långsiktiga utveckling. Österåkers skolor och förskolor ska därför inte bara hålla hög kvalitet, utan också vara platser där både barn, elever, vårdnadshavare och personal känner trygghet och tillit. I budget 2026 tillförs extra resurser för att upprätthålla det. Särskilt viktigt är att möjliggöra för verksamheterna att behålla sin personal, även i tider av minskande barn- och elevantal. Att kunna erbjuda kontinuitet och undvika onödiga omställningar är en trygghetsfaktor för både barn, elever, föräldrar och personal.

Förskolan får den högsta uppräkningsgraden i årets budget. Det gör det möjligt att minska barngrupperna samtidigt som en god bemanning bibehålls. Skickliga pedagoger är en av de mest avgörande faktorerna för barns lärande, trygghet och sociala utveckling.

En central del i satsningen är att arbeta med tidiga insatser. Förbyggande och tidiga insatser är avgörande för att

motverka en negativ utveckling hos barn och unga. Problem som inte avhjälps tidigt kan få stora konsekvenser, inte bara här och nu, utan genom att påverka barnets framtida liv och möjligheter. Från och med 2026 går kommunen med i Backa barnet, som är en modell för tidiga samordnade insatser. Tillsammans med polis och region, kommer kommunen att utveckla ett nytt arbetssätt för att tidigt kunna uppmärksamma behov och ge ett samordnat stöd, i form av barnteam där verksamheterna samlas och arbetar tillsammans med familjen för att ge rätt stöd i rätt tid.

Kommunens arbete med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) är ett annat gott exempel på tidiga insatser. Genom att tidigt stötta barn i deras språkutveckling kan fler få bättre förutsättningar att lyckas i skolan och i livet. Här spelar kommunens pedagogcentrum en nyckelroll, genom att stötta och utveckla arbetet tillsammans med Österåkers förskolor och skolor.

Eftersom Österåker är en skärgårdskommun görs dessutom

särskilda satsningar för att värna utbildningen på öarna och närliggande landsbygd. Förutsättningen för att de mindre enheterna ska kunna bedriva förskola och skola är att de som bor i nära anslutning väljer att ha sina barn där. Skärgårdsbidraget utökas med ytterligare 7 mnkr, till totalt 10,6 mnkr, för att säkerställa att skolor och förskolor i skärgården kan fortsätta bedriva en verksamhet med god kvalitet och bidra till en levande och attraktiv skärgård.

2.2. ÄLDRE OCH OMSORG

Österåker, liksom övriga Sverige, står inför en snabb ökning av antalet äldre över 80 år. Utvecklingen innebär både utmaningar och möjligheter. För kommunen gäller det att möta ett växande vård- och omsorgsbehov, men också att ta tillvara den resurs som en frisk och aktiv äldre befolkning utgör.

I budget 2026 görs därför ett antal viktiga resursförstärkningar och förändringar:

- En ny ersättningsmodell inom LSS-bostäder införs, som bättre tar hänsyn till individernas varierade behov. I stället för en enhetlig ersättning införs en kombination av grundersättning och behovsbaserad tilläggsersättning. Det skapar mer rättvisa och hållbara förutsättningar för både brukare och verksamheter.
- Ersättningen till särskilda boenden (LOU) höjs, för att säkerställa god kvalitet i vården och skapa rimliga arbetsvillkor för personalen.
- Inom hemtjänsten införs nya digitala arbetssätt, som underlättar

administration och frigör mer tid till omsorg. Bland annat omfattas matleveranser och inpassering.

- Fördjupade utredningar kommer att genomföras under 2026 om hur hemtjänsten kan utvecklas långsiktigt med brukaren i centrum.

Parallellt som vårdbehoven ökar blir många äldre friskare, piggare och mer aktiva. Kommunen satsar därför också på att växla upp det förebyggande arbetet. Insatser som sportskola för seniorer, träffpunkter och hälsosamtal bidrar redan idag till bättre livskvalitet. Med stöd från Utfallsfonden utökas arbetet till att även omfatta hälsoscreening och personlig coachning, vilket stärker förutsättningarna för ett hälsosamt och aktivt åldrande.

Även i skärgården fortsätter kommunen att satsa för att äldre ska kunna bo kvar hela livet. Extra resurser för hemtjänst och särskilt boende på öarna finns kvar även under 2026.

2.3. FRITID

Fritiden spelar en avgörande roll för barns och ungas hälsa och utveckling. Forskning visar att regelbunden fysisk aktivitet minskar risken för både fysisk och psykisk ohälsa, samtidigt som det stärker skolresultaten. Trots detta är det idag bara två av tio barn som rör sig tillräckligt mycket.

Österåker är sedan 2025 en Pep-kommun och deltar därmed i ett nationellt samarbete för att främja barns hälsa. Genom samverkan mellan olika kommunala förvaltningar och verksamheter sprids kunskap, byggs strukturer och utvecklas insatser för att främja rörelse och aktivitet i vardagen.

I budget 2026 höjs föreningsbidragen för barn och unga, vilket stärker idrottsföreningarnas möjlighet att skapa fler och mer tillgängliga aktiviteter. Samtidigt gör den statliga satsningen på fritidskortet det möjligt för fler barn, oavsett familjens ekonomi, att delta i organiserad föreningsverksamhet.

Tidigare resursförstärkningar till den öppna ungdomsverksamheten på Ljusterö ligger kvar och möjliggör ungas delaktighet och medskapande i verksamheten.

Kommunen driver arbetet vidare med att etablera en ny simhall som planeras att byggas, om förhållandena tillåter, i anslutning till multiarenan. Simhallen ska inte bara vara en idrottsanläggning utan också en mötesplats för kommunens invånare. Under 2026 intensifieras planeringsarbetet inför byggstart.

2.4. TRYGGHET OCH CIVIL BEREDSKAP

Ett tryggt samhälle är en förutsättning för allt annat. Trygghet handlar både om den enskildes upplevelse i vardagen och om samhällets förmåga att stå emot kriser och hot.

Rysslands invasion av Ukraina och utvecklingen i Sveriges närområde har påmint om att trygghet inte kan tas för given. Kommunerna har idag ett tydligt uppdrag att stärka sin civila beredskap. Österåker avsätter därför 30 mnkr under tre år för att kunna investera i att bygga upp en robust förmåga till civilt försvar.

Satsningen omfattar bland annat:

- Säkrad tillgång till vatten, el och livsmedel i kommunala verksamheter
- Förstärkning av utpekade samlingsplatser dit invånare kan ta sig vid kris
- Inköp av material och utrustning för att möta olika scenarier

Även andra delar ingår i arbetet med civil beredskap – att värna det lokala jordbruket för att säkra livsmedelsförsörjning i tid av kris är en del, att värna viktiga samhällsinstitutioner och deras roll, exempelvis biblioteken, är en annan.

Samtidigt fortsätter det långsiktiga arbetet med trygghet i vardagen.

Kommunen har under flera år byggt upp en systematisk och långsiktig struktur för trygghetsarbetet, med fokus både på det förebyggande och det åtgärdande. Det handlar bland annat om stöd till föräldrar och föreningar, samverkan mellan verksamheter och med externa aktörer, kommunvaktare och trygghetskameror. Det är ett arbete som har gett resultat. Flera undersökningar, bland annat Polisens trygghetsundersökning, SCB:s medborgarundersökning och kommunens lägesbild, visar att tryggheten är hög i kommunen och invånare uttrycker att de är trygga att röra sig utomhus, både på dag- och kvällstid, samt att låta barnen vara ute själva.

Även om tryggheten är hög, arbetar kommunen för att kartlägga och åtgärda de områden som är särskilt prioriterade. Ett sådant särskilt prioriterat område är våld i nära relation. Kommunens lägesbild från 2024 visar att detta är en problematik som kräver ökade resurser. Under 2026 förstärks därför stödet till föreningar som gör avgörande insatser för de som är utsatta, exempelvis kvinnojourer och ungdomsjourer.

3. Budgetförutsättningar inför 2026–2028

3.1. OMVÄRLDSFAKTORER

För att kunna planera och förutse utvecklingen de kommande åren är det viktigt att analysera de omvärldsfaktorer som påverkar Österåkers utveckling. Den ekonomiska situationen i världen, Europa och Sverige påverkar kommunens ekonomiska förutsättningar både på kort och lång sikt och beaktas i budgetarbetet. Antaganden och prognoser görs utifrån idag kända faktorer och ett antal framtida troliga scenarion.¹

3.1.1. Konjunkturläget

Flera prognosinstitut bedömer den framtida ekonomiska utvecklingen. Österåkers kommun utgår i första hand från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) antaganden, men följer även analyser från Konjunkturinstitutet (KI), regeringen, Riksbanken och Ekonomistyrningsverket (ESV).

Sveriges ekonomi befinner sig fortfarande i lågkonjunktur, även om tecken på återhämtning finns. Hushållens konsumtion har ökat flera kvartal i rad och deras syn på ekonomin har förbättrats under sommaren 2025. Den inhemska efterfrågan, särskilt konsumtionen, väntas bli en viktig drivkraft för återhämtningen. Trots detta bedömer KI att lågkonjunkturen kommer att bestå åtminstone till 2027.

BNP-tillväxten förväntas stärkas gradvis, i takt med att hushållens reala inkomster stärks och ränteläget förbättras. Enligt

KI:s septemberprognos beräknas BNP växa med 1,1 procent 2025 och 2,4 procent 2026. Regeringen gör en något mer optimistisk bedömning med 2,8 procents tillväxt 2026. Skillnaderna i prognoserna understryker den osäkerhet som präglar omvärldsläget och prognoserna framåt.

Arbetsmarknaden återhämtar sig långsamt. Sysselsättningen ökar, men arbetslösheten ligger kvar på en förhöjd nivå, vilket är typiskt i början av en konjunkturuppgång.

Efter en period av förhöjd inflation har priserna börjat stabiliseras. KPIF väntas uppgå till 2,7 procent 2025 och sjunka till 0,9 procent 2026. Den tillfälligt låga inflationen 2026 beror bland annat på skattesänkningar, exempelvis sänkt matmoms och elskatt. Riksbanken har som följd av detta sänkt styrräntan till 1,75 procent i september 2025. En mer expansiv finanspolitik i kombination med

¹ Källor till avsnitt 2: Konjunkturinstitutet, *Konjunkturläget september 2025*; Konjunkturinstitutet, *Konjunkturbarometern september 2025*; SKR, *Aktuell Ekonomi, Planeringsförutsättningar för åren 2025–2028*; ESV, *Prognos, statens budget och de offentliga finanserna, september 2025*; Riksbanken, *Penningpolitisk rapport, september 2025*; SCB, *Konsumentprisindex (KPI), augusti 2025*; SCB, *Arbetskraftsundersökningarna (AKU), augusti 2025*.

penningpolitiken bedöms bidra till ökad stimulans av ekonomin.

Efter flera år med dämpad aktivitet till följd av höga räntor väntas bostadsmarknaden återhämta sig under 2025. Sjunkande räntor och stärkt köpkraft väntas öka hushållens lånebenägenhet. Samtidigt växer befolkningen långsammare än före lågkonjunkturen, vilket dämpar behovet av nya bostäder och prisutvecklingen väntas därför bli måttlig.

Resultaten från Konjunkturbarometern för september 2025 visar att stämningsläget i ekonomin har förbättrats, även om det fortfarande ligger under det historiska genomsnittet. Barometerindikatorn har stigit under sommaren, vilket tyder på ökad framtidstro bland både företag och hushåll. Konfidensindikatorerna har stärkts inom flera sektorer, särskilt inom hushåll och tjänstesektor, medan byggverksamhet och detaljhandel fortsatt visar svagare nivåer. Hushållens syn på

den egna ekonomin om tolv månader är mer positiv än tidigare, vilket kan bidra till ökad konsumtion framöver med stärkt BNP som följd.

Den globala ekonomin präglas av osäkerhet. Handelskonflikter, främst mellan USA och EU, har tidigare hämmat tillväxten. Nya tullöverenskommelser under sommaren 2025 har dock minskat risken för eskalation, vilket är positivt för den globala ekonomin. Samtidigt är tillväxten för Sveriges viktigaste handelspartners, som Tyskland, fortsatt svag och påverkar den svenska exporten negativt.

Geopolitiska spänningar, däribland kriget i Ukraina och oroligheter i Mellanöstern, fortsätter att skapa osäkerhet som kan leda till utbudsstörningar och påverka energipriser och inflation. Samtidigt har flera centralbanker, däribland Europeiska centralbanken och Federal Reserve, inlett räntesänkningar under 2025. Dessa åtgärder förväntas stärka den globala efterfrågan och skapa förutsättningar för en gradvis återhämtning.

3.1.2. Skatteunderlagsutveckling

Kommunens största inkomstkälla är skatteintäkterna, som står för cirka 80 procent av de totala intäkterna.

Skatteunderlaget påverkas främst av arbetsmarknadens utveckling – arbetslöshetens nivå, hur många som arbetar, arbetstidens omfattning samt löneutvecklingen. Dessa faktorer följs löpande genom prognoser för arbetslöshet, sysselsättning, antal arbetade timmar och timlön, vilka tillsammans utgör grunden för beräkningen av skatteunderlagsutvecklingen kommande år.

Kommunsektorn påverkas både av skatteunderlagsutvecklingen i riket och i den egna kommunen. Enligt regeringens budgetproposition bedöms skatteunderlagstillväxten uppgå till 3,8 procent 2025 och till 4,5 procent 2026.

Prognosen för 2026 bygger på att lönesumman ökar, framför allt genom fler arbetade timmar och högre sysselsättning, snarare än genom stark löneutveckling.

SKR bedömde i augusti att skatteunderlaget skulle växa med 3,8 procent 2025 och 4,2 procent 2026. Prognosen har reviderats ned jämfört med tidigare bedömningar till följd av en svagare BNP-utveckling under 2025. En gradvis återhämtning av produktionstillväxten väntas dock under 2026, vilket bedöms leda till både fler sysselsatta och fler arbetade timmar. Detta stärker lönesumman och därmed skatteunderlaget.

Österåkers budget utgår i huvudsak från SKR:s prognos i augusti, se tabell nedan.

*Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer
(Procentuell förändring om inte annat anges)*

SKR, 21 aug 2025	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,0	1,0	2,6	2,5	2,2
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	-0,2	0,8	1,2	1,0
Arbetslöshet, procent av arbetskraft 15–74 år	8,4	8,8	8,4	7,9	7,7
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	4,1	3,6	3,5	3,5	3,5
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,7	3,5	3,5	3,5
Inflation, KPIF	1,9	2,7	2,0	1,9	2,0
Inflation, KPI	2,8	0,8	1,5	2,2	2,4
Styrränta värde vid årets slut	2,75	1,75	1,75	2,00	2,15
Skatteunderlagsprognos augusti	3,4	3,8	4,2	4,5	4,4
Skatteunderlagsprognos april	3,7	4,2	4,1	4,5	4,3

Fortsättning nästa sida.

ESV, 12 sep 2025	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerade värden	0,8	1,2	2,4	2,1	1,5
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	-0,5	0,9	1,1	0,3
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,4	8,7	8,2	7,6	7,5
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	4,1	3,6	3,3	3,3	3,3
Inflation, KPIF	1,9	2,5	1,8	1,9	2,0
Inflation, KPI	2,8	0,5	0,9	1,9	1,9
Styrränta vid årets slut	2,5	1,75	2,0	2,0	2,0
Skatteunderlagsprognos september	3,5	3,3	4,5	4,8	3,8
Riksbanken, 23 sep 2025	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerade värden	0,8	1,1	2,5	2,1	-
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	-0,2	1,6	1,2	.
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,4	8,7	8,4	7,9	.
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,6	3,4	3,2	.
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	4,1	3,7	3,4	3,2	.
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	1,9	2,6	1,0	1,7	.
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	2,8	0,8	0,9	2,1	.
Styrränta, årsgenomsnitt	3,6	2,1	1,8	1,9	.
KI, 24 sep 2025	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerade värden	0,8	1,1	2,4	2,1	1,7
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	-0,3	0,9	1,5	0,6
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,4	8,7	8,4	7,6	7,1
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,7	3,6	3,3	3,4
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	4,1	3,6	3,4	3,3	3,4
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	1,9	2,7	0,9	1,8	2,7
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	2,8	0,7	0,1	2,4	3,6
Styrränta vid årets slut	2,75	1,75	1,75	2,75	2,75
Regeringen, 17 sep 2025	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerade värden	1,0	1,1	2,8	2,3	1,5
Sysselsättning, arbetade timmar*	-0,3	0,1	1,2	1,0	0,5
Arbetslöshet, procent av arbetskraften 15–74 år	8,4	8,7	8,3	7,8	7,6
Inflation, KPIF, årsgenomsnitt	1,9	2,7	1,3	1,9	2,6
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	2,8	0,7	0,6	2,0	2,7
Styrränta	3,62	2,11	1,75	1,75	1,75
Skatteunderlagsprognos september**	3,4	3,9	4,2	4,5	4,4
Skatteunderlagsprognos april	3,5	4,5	4,8	5,0	3,9

*Kalenderkorrigerade värden **Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2025 och 2026

3.1.3. Arbetsmarknad

Arbetslösheten i Sverige ligger fortsatt på en hög nivå. I augusti 2025 uppgick arbetslöshetstalet till 8,4 procent bland personer i åldern 15–74 år, enligt SCB. Säsongsrensat data visar ett stabilt, men högt arbetslöshetstal på 8,7 procent. Samtidigt har sysselsättningsgraden stigit något till 69,0 procent.

Trots en viss förbättring under första halvåret 2025 bedöms återhämtningen på arbetsmarknaden ske med viss fördröjning. Prognoserna pekar på en gradvis förbättring under 2026, driven av ökad konsumtion och en mer expansiv finanspolitik. Arbetsförmedlingen bedömer dock att arbetslösheten som årsgenomsnitt kommer att öka något, till 7,0 procent 2025, för att först därefter sjunka marginellt under 2026.

Utmaningar kvarstår framför allt i form av kompetensbrist och behov av bättre matchning mellan arbetssökande och lediga jobb.

I Österåker var 1 214 personer inskrivna och utan sysselsättning hos

Arbetsförmedlingen i augusti 2025. Det motsvarar en ökning med 13,7 procent (146 personer) jämfört med samma månad föregående år. Antalet långtidsarbetslösa har också ökat: gruppen som varit arbetslösa i 6–12 månader har vuxit med 16,3 procent (cirka 100 personer) och gruppen utan arbete i mer än 12 månader med 18,6 procent (cirka 100 personer).

Trots ökningen ligger arbetslösheten i Österåker på en betydligt lägre nivå än i länet och i riket. I augusti 2025 var arbetslösheten 4,9 procent i kommunen, jämfört med 7,3 procent i länet och 7,0 procent i riket.

Bland utrikesfödda uppgår arbetslösheten i Österåker till 9,6 procent, vilket är avsevärt lägre än både länet (13,0 procent) och riket (15,1 procent). Arbetslösheten bland unga vuxna (18–24 år) är 6,3 procent i Österåker, även det lägre än länet (8,0 procent) och riket (8,4 procent).

3.2. LOKALA FÖRUTSÄTTNINGAR

Liksom globala och nationella faktorer har effekter på kommunens utveckling och förutsättningar, har lokala och regionala omständigheter stor påverkan på en kommun. I ett lokalt och regionalt perspektiv kan det handla om faktorer som samhällsutveckling, bostadsbyggande och demografiska förändringar.²

3.2.1. Strategisk samhällsutveckling

Kommunens översiktsplan *Stad, skärgård och landsbygd – Översiktsplan för Österåkers kommun 2040* är en del av en långsiktig strategisk planering och anger viljeinriktningen avseende mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är ett viktigt underlag för kommunens planering och prioriteringar. I april 2024 antogs kommunens planeringsstrategi, som dels är en uppföljning av översiktsplanen, dels pekar ut det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Arbetet med en ny översiktsplan har påbörjats under 2025.

3.2.2. Sverigeförhandlingen – Roslagsbanan in till city

Österåker ingår i Sverigeförhandlingen, för förbättrad kollektivtrafik och ökad tillgänglighet i Stockholmsregionen. För Österåkers del innebär det att Roslagsbanan förlängs till Stockholm City via Odenplan. I nuvarande översiktsplan och den efterföljande planeringen så ligger fokus på utveckling av kommunens centrala delar och Roslagsbanans stationsnära lägen. Totalt innebär det att cirka 7000 bostäder ska tillkomma från 2018 fram till 2035 genom upprättande och genomförande av program och detaljplaner för bland

annat Åkersberga stad, Hacksta-Berga, Åkers Runö, Täljö-Gottsunda och Kanalstaden.

Deltagande kommuner och regionen har kommit överens om att tidigarelägga delar av den initiala utbygganden av Roslagsbanan till city. Kommunen finansierar sin del av värdeåterföring genom bidrag från exploatörer i de projekt som bedöms ha störst nyttoeffekt av utbyggnaden. Kommunen har gjort en avsättning i balansräkningen för kommunens åtagande.

² Källa till avsnittet: SCB och Österåkers befolkningsprognos 2025, gjord av Sweco våren 2025

3.2.3. Bostadsbyggande

För att kunna möta behovet av nya bostäder de närmaste tio åren, i takt med att länets befolkning växer, gör samhällsbyggnadsförvaltningen antaganden om kommande nybyggnationer i samband med framtagande av kommunens befolkningsprognos.

En majoritet av bostadsbyggandet planeras i kommunens västra delar. För 2025 prognostiseras knappt 70 bostäder vara klara för inflyttning. Per sista augusti

2025 var ett fyrtiotal bostäder inflyttningsklara. Nybyggnationsprognosen för 2026 innehåller 250 nybyggnationer, bland annat 160 bostadsrätter och hyresrätter i centrala lägen, samt spridda nybyggnationer i form av småhus. Underlaget för prognosen bygger på data och omvärldsfaktorer framtagna vintern 2024/2025.³

Från 2027 förväntas byggtakten successivt öka fram till 2032.

³ Detaljplan Näsängen är upphävd vilket medförde en revidering av befolkningsprognosen maj 2025. Näsängen hade tidigare påverkan på åren 2030 och framåt.

3.2.4. Demografiska förändringar

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av kommunala tjänster, men även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och utfall i det kommunala utjämningsystemet. Befolknings- tillväxten står i stark relation till byggande och färdigställande av bostäder.

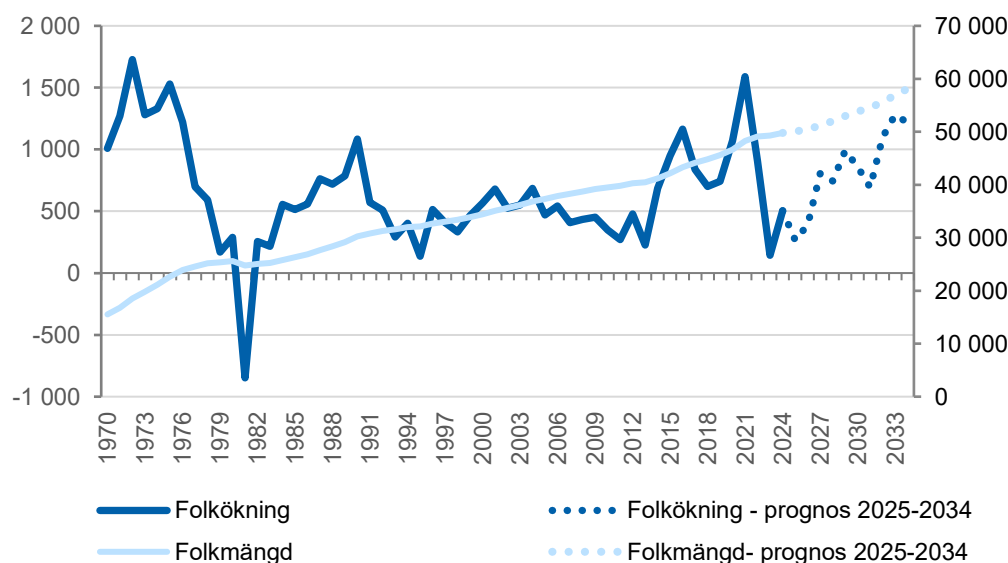
Som Diagram 1 visar har Österåkers kommun haft en stadig befolkningsutveckling sedan 1970-talet, med ett genomsnitt på drygt 850 personer årligen för den senaste tioårsperioden. Under de senaste åren har det varit stora variationer i kommunens befolkningstillväxt, från 3,4 procent 2021 till 0,3 procent 2023, där de senare åren bestått av lägre tillväxt. 2024 ökade befolkningen med 1 procent, vilket är 505 personer. Inledningsvis var

befolkningsökningen för 2025 svag, men den tog fart under sommaren och kommunen passerade 50 000 under en period. Preliminära uppgifter enligt invånarregistret visar att befolkningen minskat något under inledningen av hösten.

Befolkningsprognosen för Österåkers kommun utförs på våren och bygger på antagande om antal födda och döda, samt antaganden kring in- och utflyttade. Prognosen bygger även på antaganden om nybyggnationer i kommunen och att generellt drygt 60 procent av dessa står klara under planåren.

Sweco, som tar fram kommunens befolkningsprognos, använder sedan 2024 en justerad prognosmodell som inkluderar en utglesning av invånare på grund av den senaste tidens svaga befolkningsutveckling och det

Diagram 1: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2024, samt prognos 2025–2034

ekonomiska läget. Enligt Österåkers befolkningsprognos antas befolkningen öka med cirka 260 personer under 2025, vilket är en befolkningsökning motsvarande 0,5 procent. I befolkningsprognosen för 2025 beräknas det att drygt 400 barn kommer att födas och att drygt 360 personer kommer att avlida, vilket ger ett födelsenetto omkring 40. I prognosen beräknas att drygt 3 170 personer kommer flytta till Österåker och att omkring 2 950 personer kommer att lämna kommunen. In- och utflytt beräknas tillsammans ge ett tillskott om drygt 220 invånare.

Per den 31 augusti 2025 har kommunen 49 900 invånare, vilket är drygt 110 fler invånare än vid inledningen av året. Det motsvarar en ökning om 0,23 procent sedan årsskiftet. Befolkningsökningen är något svagare än prognos och förklaras framför allt av att färre har flyttat till Österåker än prognostiserats.

Ukrainares möjlighet till folkbokföring bidrog till kommunens befolkningsökning under 2024 och i prognosen för 2025 väntas ungefär ytterligare 100 personer från Ukraina att folkbokföra sig. Enligt statistik från migrationsverket per 31 augusti 2025 befinner sig ungefär 100 ukrainare i kommunen under masskyddsdirektivet. Per sista september 2025 har ett fyrtiotal ukrainare folkbokfört sig i kommunen under 2025.

SCB publicerar varje år en framskrivning av Sveriges befolkning. På kort sikt kan den ses som en prognos, men på längre sikt ska framskrivningen ses som ett antagande som utgår från att dagens

beteenden, trender, regler och allmänna förutsättningar förblir detsamma i framtiden. Förändringar i samhället kan redan på kort sikt göra att förutsättningarna för framskrivningen förändras, och därmed också beräkningarna om framtidens befolkningsutveckling.

Befolkningen i Sverige beräknas framöver att öka i en långsammare takt än tidigare. Det beror på att antaganden görs att det är fler som avlider än som föds kommande år. Trots detta prognostiseras befolkningen ändå öka då fler invandrar till, än utvandrar från, Sverige.

Barnafödandet är fortsatt lågt i Sverige. Antalet födda barn per kvinna var 2024 det lägsta som någonsin uppmätts – 1,43. För första gången sedan 2003 föddes färre än 100 000 barn och antalet födda beräknas att fortsätta ligga på en låg nivå de närmsta åren, vilket innebär något färre barn i förskoleåldern för Österåkers del kommande budget- och planår. För åldersgruppen 6–15 år ser antalet skolbarn/skolungdomar ut att öka under kommande budget- och planår med omkring ett femtiotal elever årligen i kommunen.

Antalet och andelen äldre i Sverige kommer att öka i takt med att livslängden ökar och att det föds allt färre barn. Det medför att det kommer att dö fler människor än det föds i Sverige. Det har inte hänt i Sverige sedan början av 1800-talet, med undantag för några år runt millennieskiftet. I Österåkers befolkningsprognos beräknas kommunen fortsatt att ha ett positivt

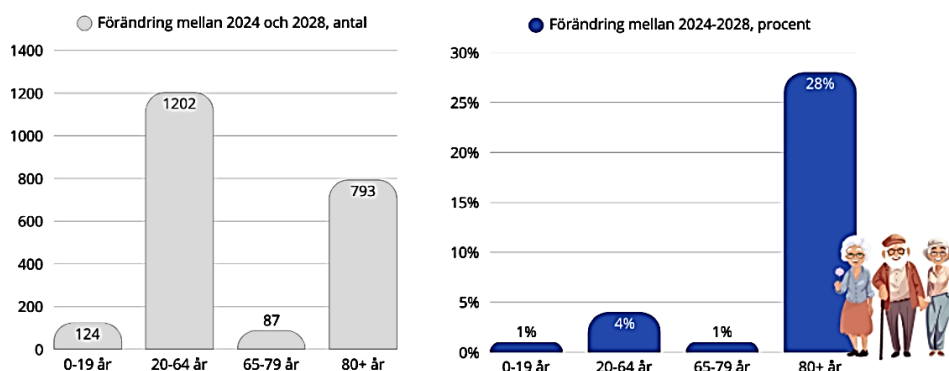
födelsenetto, det vill säga det kommer att födas fler än antalet som avlider.

Födelseöverskottet kommer dock vara lågt och bidra med ett tillskott om cirka 25 invånare årligen under budget- och planår.

Enligt befolkningsprognosen väntas antalet invånare i Österåker öka med i genomsnitt 550 personer årligen fram till och med 2028. Befolkningsökningen väntas ligga på en lägre nivå under 2025 och 2026, för att sedan öka under 2027 och 2028.

Befolkningsprognosen hänger nära samman med planerad nybyggnation. I nuläget förväntas en inflyttning främst av personer i arbetsför ålder, ofta med barn eller med planer på att bilda familj. På längre sikt ökar osäkerheten i prognosen, vilket också återspeglas i nedrevidering av byggantagandena. Med de justerade byggantagandena beräknas befolkningen öka med i genomsnitt strax under 1 000 personer per år under perioden 2029–2034.

Diagram 2: Förändring i befolkningen 2024–2028, antal och procent.

Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2022–2024, prognos 2025–2028

		Utfall			Prognos			
	Ålder	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nyfödda	0 år	480	465	442	435	433	441	454
<i>Förändringar i %</i>		-5,9	-3,1	-4,9	-1,5	-0,4	1,8	2,9
Förskolebarn	1–5 år	3 111	3 048	3 000	2 961	2 874	2 873	2 887
<i>Förändringar i %</i>		1,5	-2,0	-1,6	-1,3	-3,0	0,0	0,5
Skolbarn	6–15 år	6 587	6 548	6 621	6 661	6 713	6 785	6 847
<i>Förändringar i %</i>		1,3	-0,6	1,1	0,6	0,8	1,1	0,9
Gymnasium	16–19 år	2 741	2 732	2 709	2 652	2 663	2 671	2 708
<i>Förändringar i %</i>		2,1	-0,3	-0,8	-2,1	0,4	0,3	1,4
Förvärvsarbete	20–64 år	27 235	27 364	27 733	27 853	28 089	28 593	28 935
<i>Förändringar i %</i>		2,2	0,5	1,3	0,4	0,8	1,8	1,2
Äldre:	65–79 år	6 655	6 552	6 422	6 391	6 351	6 394	6 509
<i>Förändringar i %</i>		-0,3	-1,5	-2,0	-0,5	-0,6	0,7	1,8
	80–w år	2 329	2 573	2 860	3 098	3 319	3 491	3 653
<i>Förändringar i %</i>		9,2	10,5	11,2	8,3	7,1	5,2	4,6
	90–w år	336	347	365	383	424	470	520
<i>Förändringar i %</i>		4,7	3,3	5,2	4,9	10,8	10,7	10,80
Hela befolkningen		49 138	49 282	49 787	50 051	50 442	51 248	51 993

Källa: SCB, samt Österåkers kommuns befolkningsprognos 2025, gjord av Sweco våren 2025

Vid en jämförelse mellan 2025 års prognos och det faktiska utfallet per augusti framgår det att ytterligare cirka 80 barn i förskoleåldern och omkring 40 barn i skolåldern behöver flytta in under årets tre sista månader för att årets prognos för dessa grupper ska uppfyllas.

Givet att befolkningsutvecklingen följer prognosen för 2025 skulle det innebära följande förändringar i antal för verksamheternas respektive målgrupper under verksamhetsåret 2026:

Förändring barn och unga:

- **Förskolebarn** (1–5 år) minskar med cirka 90 barn
- **Grundskolan** (6–15 år) ökar med cirka 50 elever
- **Gymnasieskolan** (16–19 år) ökar med cirka 10 elever

Förändring äldre:

- **Gruppen 65–79 år** minskar med cirka 40 personer
- **Gruppen 80 år och äldre** ökar med cirka 220 personer.

3.2.5. Demografisk försörjningskvot

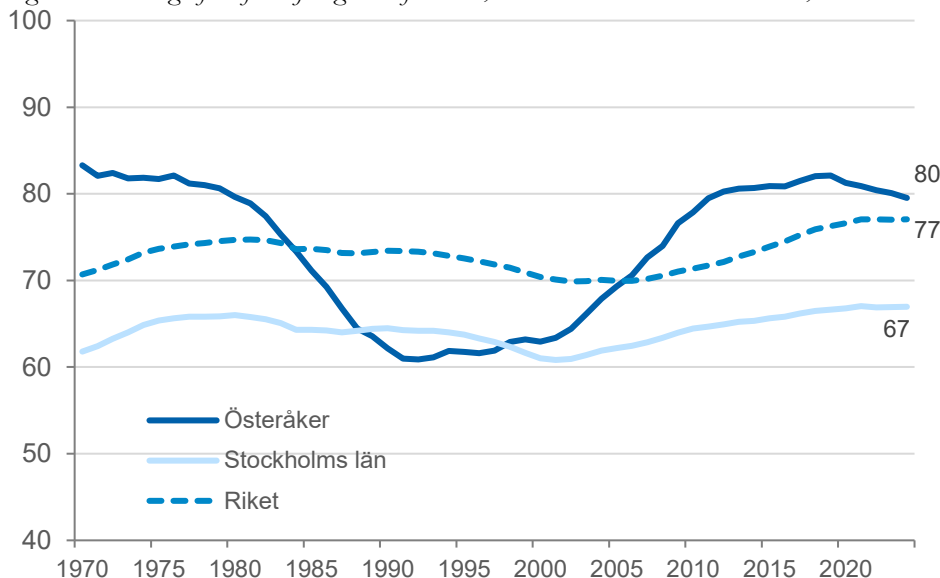
Det kommunalekonomiska utjämnningssystemet tar bland annat hänsyn till demografiska aspekter. Hur fördelningen och utvecklingen ser ut mellan olika åldersgrupper i Österåker, och i riket, har därför betydelse för vad utfallet blir i det kommunala utjämnningssystemet.

Den demografiska försörjningskvoten, eller beroendekvoten som den också kallas, är ett enkelt mått för att beskriva åldersstrukturen i till exempel en kommun. Så kallade icke-produktiva grupper i befolkningen jämförs med så kallade produktiva grupper och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det positivt att ha en låg försörjningskvot. Dessa grupper kan konstrueras på olika sätt, men ofta räknas barn och unga 0–19 år, samt de som är äldre än 65 år, som icke-produktiva.

Den produktiva gruppen är den åldersgrupp där andelen förvärvsarbetare i regel är hög, i den här jämförelsen 20–64 år.

Sedan 2005 har Österåker en försörjningskvot som är högre än i både länet och riket, se Diagram 3. För Österåker var den demografiska försörjningskvoten 80 per december 2024, vilket betyder att 100 personer i åldern 20–64 år ska försörja 80 personer, fördelat på 46 barn och unga, samt 34 personer som är äldre än 65 år. Både rikets (77) och länets (67) försörjningskvot är lägre än Österåkers. Sammantaget beräknas en liten ökning av försörjningskvoten under kommande tio årsperiod, där de äldre väntas bidra i större utsträckning.

Diagram 3: Demografisk försörjningskvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 1970–2024.

4. Kommunkoncernen

Kommunens hel- och delägda bolag, som ingår i kommunkoncernen, består av Österåkers Stadshus AB, Armada Fastighets AB, del i Roslagsvatten AB samt del i Kommunalförbundet Norrvatten. Bolagens räkenskaper följs årligen upp genom sammanställda räkenskaper i årsredovisningen

4.1. ÖSTERÅKERS STADSHUS AB

Österåkers Stadshus AB bildades 2024 och syftet med bolaget är att som moderbolag äga och förvalta aktier i Österåkers kommuns hel- och delägda bolag. Bolaget ska förstärka och tydliggöra Österåkers kommuns styrning över dotterbolagen i en för kommunen önskvärd riktning, både i förhållande till kommunens vision och övergripande mål. Kommunkoncernen har inga övergripande finansiella- eller verksamhetsmål, men bolagen och förbunden kan ha egna mål i respektive ägardirektiv.

4.2. ARMADA FASTIGHETS AB

Armadas uppdrag är att tillhandahålla verksamhetslokaler och bostäder. 2025 gavs ett uppdrag att uppdatera den långsiktiga planen för upprustning av skolor och förskolor. Det arbetet pågår, samtidigt ses också Armadas ägardirektiv över för att tydliggöra ansvar och roller. För 2026 uppgår det budgeterade resultatet till 3,4 mnkr, med anledning av att bolaget beräknar en långsammare ökning av hyresintäkterna i kombination med fortsatt höga kostnader för vatten, fjärrvärme och el. Finansiella kostnader beräknas öka med anledning av att lån, bundna till låg ränta, förfaller och ska förhandlas om till aktuella räntenivåer. Investeringsvolymen för 2026 beräknas till cirka 108 mnkr, vilket bedöms finansieras med bolagets egna medel.

4.3. ROSLAGSVATTEN AB

Roslagsvattens uppdrag är att säkerställa tillgången på vatten, avloppsrening och avfallshantering för invånarna.

Roslagsvattens mål är att alla bolag ska ha en soliditet på 5 procent. 2024 uppgick soliditeten till 3,8 procent och i Roslagsvattens budget för 2025–2027 beräknas soliditeten att minska på grund av stora investeringar, upptagande av nya lån, samt låga resultat. Resultatet före skatt är budgeterat till 2,1 mnkr för 2025, samt 8,3 mnkr respektive 6,0 mnkr för åren 2026 och 2027. Österåkers andel av bolaget uppgår till 43,9 procent.

Roslagsvatten har planerat för relativt höga investeringar, framför allt kopplat till det nya reningsverket i Margretelund, där investeringarna planeras till 312 mnkr 2025 och 330 mnkr respektive 214 mnkr 2026 och 2027. Bolaget behöver därmed ta upp nya lån, där kommunen går i borgen.

Österåkersvatten AB är dotterbolag till Roslagsvatten. Österåkersvatten är huvudman för vatten och avlopp i Österåker och har även ansvar för avfallshanteringen.

4.4. NORRVATTEN

Norrvattens uppdrag är att förse invånarna med dricksvatten. Norrvatten har i budget 2025 med plan 2026–2027 budgeterat resultatet till 0 mnkr för åren 2025–2027 med utgångspunkt i att förbundet ska vara självförsörjande. Soliditet, exklusive ansvarsförbindelse, sjunker från 8,3 procent i utfallet för 2024 till 6,8 procent i budgeten för 2025. Österåkers andel av förbundet är 3,68 procent.⁴ Investeringar planeras med 364,3 mnkr 2025, samt 826,5 mnkr respektive 517,4 mnkr 2026 och 2027. Den huvudsakliga finansieringen för investeringarna sker via upptagande av nya lån.

⁴ Andel per 2024-12-31. Kommunens ägarandel beror på förbrukning vilket medför att den kan variera över åren.

5. Kommunens ekonomiska förutsättningar för perioden 2026–2028

5.1. EKONOMISK UTVECKLING

En god ekonomi är en förutsättning för att bedriva en bra och kvalitativ verksamhet. Österåkers kommun har en robust och effektiv ekonomi som med god ekonomisk hushållning och med uppfyllda finansiella mål, haft starka resultat under de senaste åren.

Kommunens resultat har under de senaste fyra åren (2021–2024) uppgått till 6 procent i genomsnitt av skatter och bidrag. Det ackumulerade balanskravsjusterade resultatet för samma period uppgick till cirka 567 mnkr och cirka 46 mnkr avsattes till resultatutjämningsreserv under perioden, vilket ger kommunen en total avsättning i RUR om 225 mnkr.

Soliditet är måttet på kommunens långsiktiga finansiella utrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med det egna kapitalet och har haft en positiv trend sett över en längre period. Soliditeten i balansräkningen uppgår för 2024 till 48,6 procent. Den faktiska soliditeten, inklusive pensionsåtaganden, uppgår till 30 procent.⁵

Budget för 2026 är upprättad utifrån kommunens finansiella mål. Den bygger på SKR:s prognos per augusti, bibehållen skattesats om 16,60 öre per skattekrona och kommunens befolkningsprognos.

Diagram 4: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat

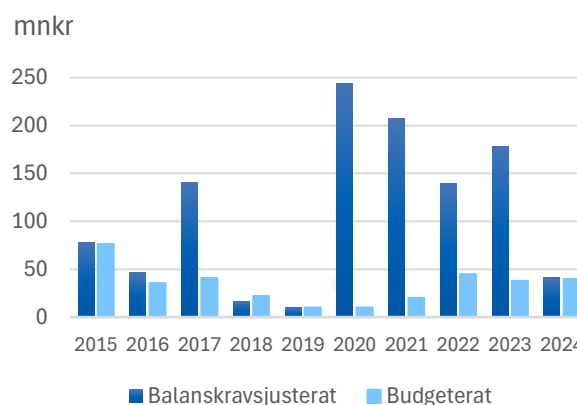
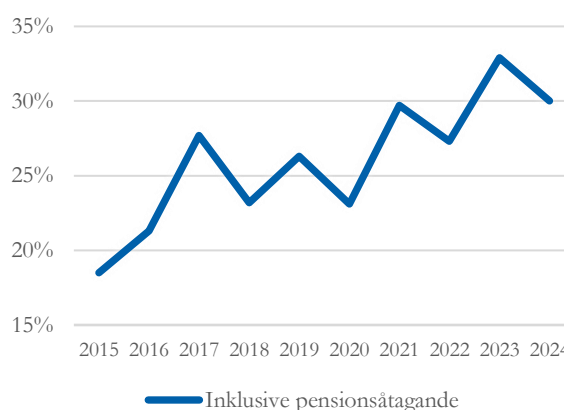

Diagram 5: Soliditet inklusive pensionsåtagande

⁵ Läs mer i kommunens delårsrapport 2025, avsnitt 4.1 Not 7.

5.2. KOMMUNENS INTÄKTER

Kommunens intäkter består i huvudsak av skatteintäkter. Utöver det tar kommunen del av det kommunala utjämningsystemet och av statsbidrag. Vissa verksamheter är avgiftsbelagda och renderar en viss intäkt. Detta behandlas under avsnitt 5.7 och avsnitt 6.

Till grund för beräkningarna i budget ligger kommunens och rikets preliminära skatteunderlag för 2024, uppräknat enligt SKR:s augustiprognos för 2025 och 2026. Utöver det ingår även 2026 års beräknade bidrag och avgifter i utjämningsystemet, skattesatsen för 2026, kommunens egen befolkningsprognos med beräkning om 50 000 invånare per 1 november och andra lokala faktorer.

5.2.1. Skatteintäkter

Skatteintäkter utgör den stora intäktsmassan för kommunen och är direkt beroende av hur kommuninvånarnas beskattningsbara förvärvsinkomster utvecklas. Den främsta delen utgörs av löner och pensioner, vilka förväntas ha en dämpad utveckling 2025 med anledning av ett försämrat läge på arbetsmarknaden. Regeringen har fastställt en prognostiserad uppräkningsfaktor för skatteunderlaget gällande 2025 och 2026, vilket innebär en ökningstakt med 3,9 respektive 4,5 procent. SKR:s bedömning av uppräkningsfaktorerna i augusti är något lägre och uppgår för närvarande till en ökning på 3,8 procent för 2025 och 4,2 procent för 2026. Uppräkningsfaktorerna styr de preliminära förskottsbetalningarna av skatteintäkter för 2026. En förändring av uppräkningsfaktorn med en procentenhet för Österåker innebär att skatteintäkterna förändras med cirka 25 mnkr.

5.2.2. Utjämningsystemet

Utgjämningsystemets syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan landets kommuner för att garantera invånarna likvärdig kommunal service. Det är stora skillnader i skattekraft och mellan befolkningens behov av service i olika delar av landet. Systemet skapar likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att kunna tillhandahålla service, oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka.

- *Inkomstutjämnningen* räknas ut efter skattekraft och garanterar kommuner 115 procent av en uppräknad medelskattekraft. Utjämnningen är i huvudsak finansierad av staten. Österåkers skattekraft ser ut att överstiga garantinivån på 115 procent under 2026, vilket kommer innebära en inkomstutjämningsavgift för kommunen.
- *Kostnadsutjämnningen* är till för att utjämna strukturella behov. Den är mellankommunal och utjämnar för skillnader i behov som kan bero på demografi, geografi eller socioekonomiska förutsättningar. Österåker erhåller bidrag i kostnadsutjämnningen.
- *Regleringsposten* utgör skillnaden mellan det generella statsbidraget (anslag för kommunalekonomisk utjämning) och kommunernas

anspråk utifrån ovanstående delar. Regleringsposten, som kan vara såväl positiv som negativ, fördelas lika till kommuner. Regleringsposten påverkas av ändrade statsbidrag mellan åren, men också av hur kostnaden för inkomstutjämnings-systemet förändras.

Utfallet i utjämningsystemet påverkas inte av nivån på skattesatsen.

LSS-utjämningsystemet är likt kostnadsutjämningsen en mellankommunal utjämnings. Dock ingår det inte som en del i det kommunalekonomiska utjämningsystemet, eftersom det inte har gått att hitta opåverkbara faktorer som samvarierar med kostnader för LSS. Därför ligger det i ett separat system, men syftet är detsamma. Österåker betalar en avgift i LSS-utjämningsen.

En statlig översyn av utjämningsystemet inleddes under 2023 och redovisades i juli 2024. Syftet med översynen är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningsen faktiskt ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Österåker får idag del av utjämningsystemet, framför allt på grund av den demografiska sammansättningen i kommunen.

Slutsatserna i utredningen påverkar de ekonomiska förutsättningarna negativt för Österåker, som anses ha en gynnsammare struktur relativt riket.⁶ Regeringen avser att under 2026 lämna förslag om ändringar i utjämningsystemet, bland annat avseende uppdateringar av kompensation för gles bebyggelsestruktur och svagt befolkningsunderlag.

5.2.3. Statsbidrag

Staten ger kommuner både generella och riktade statsbidrag. De generella statsbidragen ryms inom utjämningsystemet och används i huvudsak för att finansiera den delen för inkomstutjämnings- och strukturbidrag. Riktade statsbidrag är öronmärkt för ett särskilt ändamål. Flera av dessa är betydande bidrag som bland annat hanteras av Skolverket, Socialstyrelsen och Migrationsverket. De flesta betalas inte ut per automatik, utan måste sökas. En del statsbidrag söks och redovisas av huvudman/utförare och en del söks och redovisas av respektive nämnd och Kommunstyrelsen. Det finns en osäkerhet kring uppskattningen av statsbidragens storlek inför budget 2026, liksom tidigare år, då ett flertal av statsbidragen är sökta men ej beslutade. Bidrag söks också kontinuerligt under året.

⁶ Läs mer om förslaget i *Nätt och jämnt*, SOU 2024:50

5.3. KOMMUNENS KOSTNADER

Kommunens kostnader består till största del av personalkostnader och köp av verksamhet. I avsnittet redogörs för kommunens prisutveckling, personalkostnader, pengnivåer för 2026, pensionskostnader och overhead (OH). Kostnader kopplade till nämndernas specifika verksamheter redovisas i avsnitt 5.4 och avsnitt 6.

5.3.1. Prisutveckling och personalomkostnader

Indexuppräkningsindex för 2026 är generellt 2,2 procent för pris- och löneökningar. Dessutom ger sänkningen i PO-pålägget, se nedan, en positiv effekt och ytterligare utrymme för verksamheterna. I budget 2026 kompletteras den generella indexuppräkningsindex från direktivet med kompensation för prisökningar.

I direktivet kompenserades nämnderna för lönerelaterade kostnadsökningar om 3 procent från april 2026. Det är viktigt att komma ihåg att budgeten inte är styrande för nivån i löneöversynen. Det är endast ett tillvägagångssätt för att helt eller delvis kompensera för nämndernas tillkommande kostnader.

Taxor, avgifter och försäljning av tjänster, räknas generellt upp med 2 procent, men kan avvika beroende på verksamhetsområde. För verksamhet som inte är pengfinansierad har en generell effektivisering beräknats till 0,5 procent.

Personalomkostnader består av arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och kollektivavtalad pensionskostnad, det så kallade PO-pålägget. Kommunens kostnader för pension minskar under 2026, läs mer under avsnitt 5.3.3

Pensionskostnader. Med anledning av detta minskas PO-pålägget inför 2026 och beräknas till 40,7 procent för anställda upp till 66 år. För anställda som vid årets ingång fyllt 67 år beräknas nivån

till 15,81 procent och för anställda som vid årets ingång fyllt 18, men inte 23 beräknas nivån till 39 procent. Från den 1 april 2026 sänks den del av personalomkostnaderna som avser arbetsgivaravgifter för anställda 18–23 år. Sänkningen är tillfällig och gäller under perioden 1 april 2026 till 30 september 2027. Från 1 april beräknas PO-pålägget för ungdomar sänkas till 28,39 procent.

SKR förhandlade under våren 2025 om samtliga sex områden för huvudöverenskommelser.

Huvudöverenskommelsen (HÖK) innehåller förhandlingsprotokoll, löneavtal och allmänna anställningsvillkor, samt förslag till lokalt löneavtal (LOK). De tecknade avtalen för huvudöverenskommelserna mellan SKR och Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet (Vision, Akademikerförbundet SSR, Ledarna) tecknades som tvååriga avtal och gäller fram till 2027-03-31. Med AkademikerAlliansen (SACO-förbunden) uppdaterades avtalet och det är fortsatt ett tillsvidareavtal. Huvudöverenskommelserna som tecknades med Kommunal, Vårdförbundet, Läkarförbundet, Sveriges Lärare och Allmän Kommunal Verksamhet följde industriavtalets märke om 6,4 procent under den tvååriga avtalsperioden, uppdelat på ett garanterat utfall för arbetstagarorganisationen medlemskollektiv med 3,4 procent 2025 och 3 procent för 2026.

AkademikerAlliansens avtal tecknades som fortsatt sifferlöst avtal utan angiven nivå.

5.3.2. Pengnivåer

Nämnderna har tagit fram peng för olika verksamheter enligt Kommunstyrelsens direktiv och anvisningar. Pengen ska gälla för både den egenutförda verksamheten och de externa utövarna. Pengnivåer för olika verksamheter redovisas som bilagor. Peng för olika verksamheter höjs enligt nedan:

Förskola 1–2 år	5,0 %
Förskola 3–5 år	5,0 %
Pedagogisk omsorg	3,0 %
Grundskola F-klass	3,0 %
Grundskola årskurs 1–3	3,0 %
Grundskola årskurs 4–9	3,0 %
Vård och omsorg	2,2 %
Musikskola	2,2 %

Gymnasiepeng styrs till största del av länsprislistan, vilken beräknas höjas med 2,1 procent. Peng inom vuxenutbildning styrs av den gemensamma prislistan inom KCNO och varierar mellan olika kurser och program.

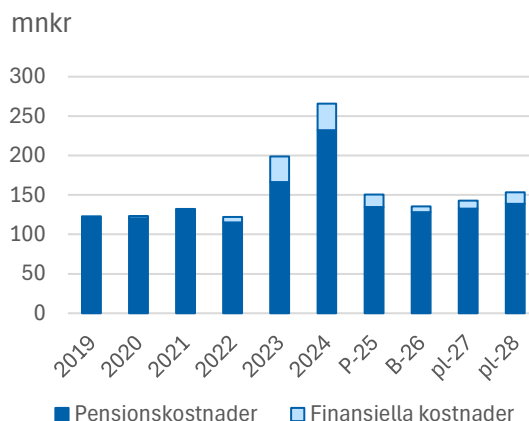
5.3.3. Pensionskostnader

Kommunens totala pensionskostnader består i huvudsak av pensionsutbetalningar för pensionärer, individuell del för nuvarande anställda, samt avsättningar för förmånsbestämd pension. Särskild löneskatt inkluderas i alla tre delar.

Prisbasbeloppet för 2026 är fastställt till 59 200 kr, en ökning med 0,7 procent. Prisbasbeloppet ligger bland annat till grund för värdesäkring av intjänad pension och får kostnadseffekt på alla delar inom kommunens totala pensionskostnader. Under 2023–2024 hade den höga inflationen stor betydelse för kommunens pensionskostnader. I takt med att inflationen föll tillbaka återgick kommunens pensionskostnader till mer stabila nivåer 2025.

Inkomstbasbeloppet (IBB) för 2026 fastställs av pensionsmyndigheten i november 2025. Pensionskostnaderna är beräknade med en prognostiserad ökning av IBB på cirka 3,8 procent. IBB påverkar den förmånsbestämda ålderspensionen och används för att beräkna vilka individer som har rätt till förmånsbestämd ålderspension. En eventuell större höjning av IBB ger lägre kostnader för den förmånsbestämda delen eftersom färre individer då antas tjäna över 7,5 IBB och därmed vara berättigade till ett högre pensionsintjänande.

Diagram 6: Pensionskostnader inklusive löneskatt

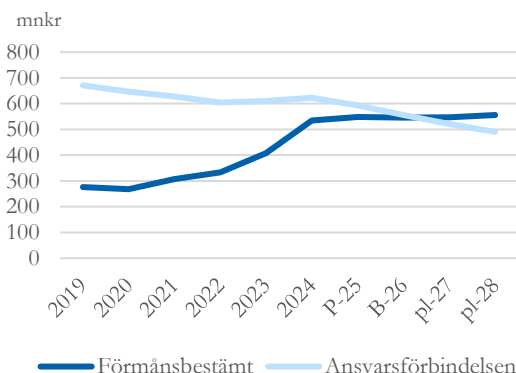

Ansvarsförbindelsen är en pensionsförpliktelse (inklusive löneskatt) som är intjänad före 1998, men som inte är upptagen som en skuld i kommunens balansräkning.⁷

Förpliktelsen uppgick vid delårsbokslutet 2025 till cirka 608 mnkr. För att lindra den ekonomiska belastningen under de år då pensionsutbetalningarna ökar kraftigt har Österåkers kommun reserverat medel motsvarande hela pensionsskulden före 1998 i form av ansvarsförbindelsen under eget kapital i balansräkningen. Hela pensionskostnaden, inklusive löneskatt, avseende utbetalningar från ansvarsförbindelsen om cirka 48 mnkr har beräknats i kommunens driftbudget. Av Diagram 7 framgår prognostiserad minskning av ansvarsförbindelsen i takt med årliga utbetalningar.

1 januari 2023 trädde en modernisering av det kommunala pensionssystemet i kraft. Det nya avtalet AKAP-KR är helt avgiftsbestämt och det är med anledning av detta en utplaning sker i utvecklingen av förmånsbestämd del inom pensionsskulden.

Diagram 7: Pensionsskuld, inklusive löneskatt

5.3.4. Overhead

Overhead (OH) är ett samlat begrepp som syftar till kommunens centrala kostnader för bland annat administration, stödfunktioner, centrala lokaler med mera. Syftet med systemet är att kommunens administration ska effektiviseras och konkurrensneutralisera verksamheter i egen regi.

Kostnadsmedvetenhet hos nyttjande förvaltningar måste vara hög för att hushålla med kommunens resurser och nyttjande av tjänst. Kostnaderna för overhead fördelas i organisationen genom fastställda fördelningsnycklar. Exempel på fördelningsnyckel kan vara antal anställda, antal system med mera. Kostnaden för administration ska alltid vara en fråga för genomlysning. Eftersom kommunen har flera fristående aktörer, och bidrag måste ges på lika villkor, beaktas detta perspektiv särskilt i arbetet med fördelning av OH-kostnader.

⁷ Enligt 6 kap. 4 § LKBR ska förpliktelser att betala pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som en skuld eller avsättning. Enligt 5 kap. 4 § LKBR ska utbetalning av dess förmåner redovisas som kostnader i resultaträkningen

5.4. DRIFTBUDGET

I kommunens driftbudget planeras och fördelas resurser till den löpande verksamheten. I avsnittet redovisas ramar för intäkter och kostnader kopplade till nämndernas specifika verksamheter.

Det föreliggande budgetförslaget bygger på att intäkterna överstiger kostnaderna under perioden 2026–2028. Nämndernas utgiftstak avseende bruttokostnaden är beräknad till 3 450,9 mnkr och intäkter till 489,0 mnkr, vilket motsvarar en nettokostnadsökning om 112,8 mnkr jämfört med budget 2025, se Tabell 3.

Kommunens totala nettokostnad för 2026 har budgeterats till 2 963,8 mnkr, det vill säga 104,6 mnkr högre än i budget 2025. I detta ingår nämndernas nettokostnadsram, delar av pensionskostnader, samt effekt av finansiell leasing. I driftbudgeten har det även avsatts medel för oförutsedd verksamhet. Medel för oförutsedd verksamhet ska kunna finansiera till exempel volymförändringar, som inte

varit kända under budgetprocessen, eller lägre skatteintäkter än vad som har beräknats i resultatbudgeten, se avsnitt 5.5 Resultatbudget.

Nämndernas budget 2026 är framför allt grundade på prestationer.

Prestationsbudgetering innebär att resursfördelningen baseras på volymer och pris per prestation, exempelvis antal elever och kostnad per elev. Beräkningen av budget 2026 bygger på budget 2025, volymförändringar med hänsyn till bland annat kommunens befolkningsprognos, indexuppräkning, bokslutsprognosen för 2025 per kommunens delårsbokslut, samt andra kända faktorer. Nämndernas totala nettovolymökning har beräknats till 26,2 mnkr.

I nämndernas ramar ingår kostnader för avskrivning och internränta, se avsnitt 5.6 Investeringsverksamhet.

Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd 2025, totalbelopp 2026–27

Driftbudget (mnkr)	Budget netto 2025	Intäkter Brutto 2026	Kostnader brutto 2026	Budget netto 2026	Plan netto 2027	Plan netto 2028
Kommunfullmäktige	-8,6	0,0	-11,3	-11,3	-3 120,6	-3 265,7
Valnämnden	-0,7	0,0	-3,8	-3,8		
Överförmyndarnämnden	-6,7	0,0	-6,9	-6,9		
Kommunstyrelsen	-340,9	115,3	-475,2	-360,0		
Kultur- och fritidsnämnden	-131,5	11,0	-145,7	-134,7		
Utbildningsnämnden	-1 426,9	175,9	-1 646,7	-1 470,8		
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	-34,0	0,0	-36,8	-36,8		
Vård- och omsorgsnämnden	-770,5	138,2	-942,4	-804,3		
Socialnämnden	-112,5	28,9	-143,0	-114,1		
Byggnadsnämnden	-7,5	12,3	-22,2	-9,9		
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,2	7,5	-16,8	-9,3		
Nämndernas driftanslag	-2 849,0	489,0	-3 450,9	-2 961,8	-3 120,6	-3 265,7
Pensioner	-50,1	82,3	-131,2	-48,9	-51,2	-54,8
Central finansiering	82,4	49,3	23,2	72,5	78,7	79,7
Drift inklusive centrala poster	-2 816,7	620,6	-3 558,9	-2 938,2	-3 093,1	-3 240,8
Justering för avskrivning / övriga poster	47,3	-133,9	181,7	47,8	52,8	57,8
Drift efter justering	-2 769,4	486,7	-3 377,2	-2 890,5	-3 040,3	-3 183,0
Avskrivningar	-89,8	2,3	-75,7	-73,4	-78,4	-83,4
Verksamhetens nettokostnad	-2 859,2	489,0	-3 452,9	-2 963,8	-3 118,7	-3 266,4

5.5. RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten säkerställer att kommunens ekonomi är hållbar över tid. I kommunens resultatbudget redovisas hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas för budget- och planår.

Tabell 4: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2026–2028

Resultatbudget (mnkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Verksamhetens intäkter	370,6	486,7	496,7	506,7
Verksamhetens kostnader	-3 140,0	-3 377,2	-3 537,0	-3 689,7
Avskrivningar	-89,8	-73,4	-78,4	-83,4
Verksamhetens nettokostnader	-2 859,2	-2 963,8	-3 118,7	-3 266,4
Skatteintäkter	2 651,2	2 781,4	2 929,5	3 056,1
Generella statsbidrag och utjämning	285,0	283,6	306,6	341,6
Verksamhetens resultat	77,0	101,2	117,4	131,3
Finansiella intäkter	13,0	15,2	15,1	14,8
Finansiella kostnader	-40,0	-46,4	-52,5	-56,1
Årets resultat	50,0	70,0	80,0	90,0

5.6. INVESTERINGSVERKSAMHET

I kommunen sker både anslags- och exploateringsfinansierade investeringar. De anslagsfinansierade investeringarna finansieras med kommunens egna medel och består i huvudsak av underhåll av kommunala anläggningar samt nya anläggningar, ofta kopplat till planerad expansion av kommunen. Exploateringsfinansierade investeringar avser åtgärder för att iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder och verksamhetslokaler. Dessa investeringar ska vara självfinansierad över projektens livslängd.

5.6.1. Anslagsfinansierade investeringar

Österåkers kommun arbetar med en tioårig investeringsplan. Planen visar behovet av investeringar utifrån ett verksamhetsperspektiv och politiska ambitioner. Den anslagsfinansierade investeringsramen beslutas inför varje budgetår av Kommunfullmäktige. Kommunfullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av investeringarna i verksamheten. Investeringsbudgeten för 2026 är beräknad till 112 mnkr (netto). Fördelning av investeringsmedel framgår av Tabell 5.

Anslagsbindningen för investeringsbudgeten är på projektnivå, där ett projekt kan omfatta ett enskilt objekt, till exempel en gång- och cykelväg i ett visst område, och kan påverka flera budgetår. Kommunstyrelsen beslutar i sin verksamhetsplan om investeringsutgifter per projekt med hänsyn tagen till projektets fulla löptid och beslutad budget per projekt. Detta sker efter dialog med förvaltningarna om verksamheternas investeringsbehov. Eftersom investeringar verkställs vid olika tidpunkter under året kan ett budgeterat objekt helt eller delvis skjutas

upp till kommande år. En sådan förändring ska fastställas av Kommunstyrelsen.

Vid framställning av investeringar skall motiveringen, samt drifts- och underhållskalkyl för budget- och planår tydligt framgå. Inköp överstigande ett prisbasbelopp och en ekonomisk livslängd överstigande tre år ska räknas som investering.

Investeringarna ska, utifrån den ekonomiska målsättningen, finansieras med överskott från den löpande verksamheten. Enligt ett av de finansiella målen ska mandatperiodens anslagsfinansierade investeringar vara självfinansierade. Investeringsutrymmet för budget 2026 och planåren 2027–2028 har beräknats utifrån denna målsättning.

Investeringsbudgeten för 2026 är beräknad till 117 mnkr i utgifter och 5 mnkr i inkomster. 10 mnkr avsätts 2026 för investeringar som ska stärka Österåkers civila beredskap och ytterligare 20 mnkr avsätts under planåren. 10 mnkr av Kommunstyrelsens totalt 112 mnkr i investeringsbudget fördelas av Kommundirektören till kommunens verksamheter.

Tabell 5: Fördelning av investeringsmedel

Investeringsanslag (mnkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen				
Varav SBF-KS	-85	-92	-99	-105
Varav Ledning	-6	-10	-10	-10
Varav Civil beredskap		-10	-10	-10
Totalt Österåkers kommun	-91	-112	-119	-125
Finansiell leasing*	0	0	0	0
Totalt Österåkers kommun, inkl finansiell leasing	-91	-112	-119	-125

*För 2026 finns inga nya avtal att beräkna

5.6.2. Exploateringsfinansierade investeringar

Att exploatera innebär att förnya användningen av mark genom att bygga bostäder, kontor, industrier och gator. I nya områden bygger oftast kommunen gatunät, parker och andra allmänna anläggningar, medan byggherrarna bygger bostäder och industrier. Vägar och andra anläggningar som ägs av kommunen efter exploateringstidens slut ingår i kommunens investeringar. När infrastrukturen är klar tas ersättning ut av byggherrar och boende.

Intäkter och kostnader för exploateringsverksamheten matchar oftast inte varandra under ett

verksamhetsår. Exploateringsersättningar och försäljning av tomtmark, intäktsredovisas i sin helhet när intäktskriterierna är uppfyllda. Det innebär att intäkterna varierar över tid och kan vissa år vara betydligt högre än andra. Anläggningstillgångarna tas upp i kommunens anläggningsregister och genererar kapitalkostnader genom att de skrivs av under tillgångens nyttjandeperiod. Intäkterna ska stärka kommunens egna kapital i syfte att möta de kapitalkostnader som anläggningstillgångarna genererar. Intäkterna beaktas i kommunens balansbudget och kassaflöde, men budgeteras inte med i den löpande drift- och resultatbudgeten av försiktighetsskäl.

Tabell 6: Exploateringsverksamhet

Exploateringsverksamhet (mnkr)	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunstyrelsen				
Investeringar	0	-140	-165	-65
Summa investeringsverksamhet	0	-140	-165	-65
Avskrivningar	0	-7,5	-7,5	-17,5
Intäkter	0	37	35	55
Summa driftpåverkande poster	0	29,5	27,5	37,5

5.6.3. Kapitalkostnader

Kapitalkostnader består av avskrivningar och internränta. Avskrivningar och internränta bokförs på nämndnivå och motsvarande internränta återfinns som intäkt på en central post i resultatbudgeten. Internräntans syfte är att sätta ett pris på kapitalbindningen när kommunen investerar. Nämnderna betalar internränta baserat på anläggningarnas bokförda värde och kapitalkostnader beräknas uppgå till cirka 97 mnkr 2026.

De totala avskrivningarna för investeringar beräknas uppgå till cirka 48 mnkr för 2026. För 2027 och 2028 uppgår avskrivningarna preliminärt till 53 mnkr respektive 58 mnkr.

Kommunen följer Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och tillämpar komponentavskrivning.

Avskrivningsmetoden ska avspegla hur tillgångars värde förbrukas. Det innebär att hänsyn ska tas till skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång.

En samlad bedömning av internräntan görs dels utifrån SKR:s rekommendationer, dels utifrån kommunkoncernens helägda bolags räntor för innevarande år. Preliminär internränta för 2026 beräknas till 3,1 procent.

5.6.4. Likviditet och finansiering av investeringsbehov

För perioden 2026–2028 planeras nettoinvesteringar om 356 mnkr. Det är viktigt att beakta vilka effekter investeringarna får på kommunens ekonomi på längre sikt. En viss osäkerhet

råder gällande när i tiden investeringarna kommer att genomföras liksom omfattningen av investeringarna.

Investeringsvolymen kommer att finansieras med egna medel. Detta innebär att ingen upplåning bedöms behövas under perioden 2026–2028. En utredning avseende eventuell framtida upplåning görs årligen i balansbudgeten och kassaflödesanalysen, se avsnitt 5.9 Balansbudget och avsnitt 5.8 Kassaflödesanalys.

Placering av medel om 130 mnkr har gjorts enligt kommunens policy för förvaltning av pensionsmedel. Detta klassificeras som omsättningstillgångar och är kontinuerligt föremål för köp och försäljning. Totalt har tillgångarna i pensionsportföljen ett marknadsvärde per delårsbokslutet för augusti månad 2025 om cirka 221 mnkr.

Överlikviditet har under 2014 och 2017 placerats i enlighet med policy för förvaltning av överlikviditet. Det totala placerade beloppet uppgick till 400 mnkr. Totalt har tillgångarna i överlikviditetsportföljerna ett marknadsvärde om 515 mnkr i delårsbokslutet för augusti månad 2025.

Kommunens likvida medel vid ingången av 2025 var cirka 262 mnkr, varav cirka 162 mnkr var placerade i en likviditetsförvaltning/-portfölj som utgörs av framför allt räntebärande placeringar. Likviditeten är per delårsbokslutet för augusti månad 2025 cirka 577 mnkr varav cirka 313 mnkr är placerade i likviditetsförvaltning/-portfölj. Likviditeten ska täcka löpande utbetalningar avseende både drift och investeringar.

5.7. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Finansiella intäkter och kostnader är resultatet från kommunens finansiella verksamhet, till exempel resultat från handel med värdepapper, värdering av avsättningar eller ränteintäkter. Finansiella intäkter och kostnader ingår som del i resultatbudgeten, men exkluderas i driftbudgeten.

För Österåkers kommun utgörs finansiella intäkter av borgensavgift, ränteintäkter hos finansinstitut och realiserade vinster för placerade medel, samt eventuell aktieutdelning från de kommunala bolagen. Finansiella kostnader avser i första hand räntekostnader för pension som avsatts på balansräkningen och kostnader för nuvärdesberäkningar av kommunens avsättning för Roslagsbanan till city.

När kommunens koncernbolag tar upp lån tecknar kommunen ett borgensåtagande för lånet, för borgensåtagandet krävs att bolaget ska ersätta kommunen i form av en borgensavgift. Syftet med borgensavgiften är att kommunalt ägda bolag inte ska ha en konkurrensfördel genom subventionerad finansiering. Det vill säga att bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara den bolagen skulle erhålla om de hade varit ett fristående bolag.

Beräkning av borgensavgift sker på marknadsmässiga grunder och för att säkerställa korrekt beräkning har kommunen tagit hjälp av Söderberg och Partners, bedömning av borgensavgift sker årligen.

Nivån på borgensavgiften 2026 uppgår till:

Bolag	Procent
Armada Bostäder AB	0,35
Armada Fastighets AB	0,48
AB Åkers kanal	0,63
Armada Kommunfastigheter AB	0,53
Österåkers Stadsnät AB	0,77

Ovan innebär för närvarande en avgift om cirka 13,3 mnkr för 2026. En uppdatering av borgensåtagandet görs i samband med årsbokslutet för 2025, vilket kan föranleda en förändring av borgensavgiften.

5.8. KASSAFLÖDESANALYS

Till skillnad från resultatbudgeten som visar budgeterat resultat fokuserar kassaflödesanalysen på hur likviditeten påverkas av budgetförslaget. Den är viktig för att bedöma om kommunen klarar sina betalningar och har en stabil ekonomi.

Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2024, prognos 2025, budget 2026, plan 27–28

Kassaflödesanalys (mnkr)	Bokslut 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	97,0	72,8	70,0	80,0	90,0
Justering för ej likvidpåverkande poster	150,4	60,9	62,6	74,7	85,7
Övriga likvidpåverkande poster			37,0	35,0	55,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	247,4	133,7	169,6	189,7	230,7
Ökning/minskning av exploateringsstillgångar	3,8				
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-120,4	-11,4	-8,6	-8,8	-9,0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	60,2	-29,3			
Kassaflöde från den löpande verksamheten	191,1	93,1	161,0	180,9	221,8
Investeringsverksamheten					
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-98,1	-82,5	-252,0	-284,0	-190,0
Förvärv av finansiella tillgångar	-58,2				
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-156,2	-82,5	-252,0	-284,0	-190,0
Finansieringsverksamheten					
Ökning/minskning av långfristiga skulder	-1,2	-3,2			
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	-1,8	-11,1			
Investeringsbidrag	10,9		5,0	4,5	5,0
Amortering av finansiella leasingavtal	-41,2				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-34,0	-14,3	5,0	4,5	5,0
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	0,0	-35,3	-9,3	-29,4	-33,5
Årets kassaflöde	0,9	-39,0	-95,3	-128,0	3,3
Likvida medel vid årets början	98,5	99,4	60,0	60,0	60,0
Likvida medel vid årets slut	99,4	60,0	60,0	60,0	60,0

5.9. BALANSBUDGET

Balansbudgeten visar den samlade effekten av verksamhetsplanens inverkan på kommunens ekonomiska ställning vid årets slut och är en plan över kommunens tillgångar, skulder och eget kapital.

Tabell 8: Balansbudget, utfall 2024, prognos 2025, budget 2026, plan 27–28

Balansbudget (mnkr)	Utfall 2024*	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
TILLGÅNGAR					
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	2 183,5	2 192,5	2 371,1	2 576,7	2 683,3
Finansiella anläggningstillgångar	247,6	258,7	258,7	258,7	258,7
Fordringar	1 443,2	1 456,7	1 323,1	1 159,8	1 108,3
Exploateringstillgångar	70,1	70,1	70,1	70,1	70,1
Kassa och bank	99,4	60,4	60,0	60,0	60,0
SUMMA TILLGÅNGAR	4 043,8	4 038,4	4 083,0	4 125,3	4 180,4
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Ingående eget kapital	1 744,8	1 836,0	1 908,8	1 978,8	2 058,8
Resultat	91,2	72,8	70,0	80,0	90,0
Pensionsavsättningar	534,8	548,7	546,2	547,6	555,8
Övriga avsättningar	602,5	566,9	569,6	556,2	538,7
Långfristiga skulder	667,9	631,6	606,0	580,3	554,7
Kortfristiga skulder	402,6	382,4	382,4	382,4	382,4
SUMMA SKULDER	4 043,8	4 038,4	4 083,0	4 125,3	4 180,4
Soliditet exkl. pensionsåtagande	45%	47%	48%	50%	51%
Soliditet inkl. pensionsåtagande	30%	33%	35%	37%	40%
Ansvarsförbindelse (mnkr) inkl. löneskatt	622,9	593,5	555,7	520,7	490,7

*Rättelse av fel, se kommunens delårsrapport 2025 Not 7

5.10. KÄNSLIGHETSANALYS

Kommunens ekonomi påverkas av många faktorer och i tabellen nedan visas exempel på hur förändringen av några väsentliga parametrar skulle påverka kommunens resultat.

Tabell 9: Faktors eventuella påverkan på kommunens resultat, uppskattad förändring

Händelse	mnr
Ändrad utdebitering, 1 kr	170
Förändrat skatteunderlag i riket, 1 %	25
Nettokostnadsförändring, 1 %	30
Förändrad befolkning, 100 invånare	6
Löneökning, 1 %	12
En miljard kr i statlig satsning till kommunerna	5
10 heltidstjänster	7

5.1.1. AVSTÄMNING MOT FINANSIELLA MÅL

I avsnittet redogörs för budgetförslagets påverkan på kommunens finansiella mål.

De tre första finansiella målen fokuserar på att stärka kommunens finansiella ställning och det fjärde på att upprätta en långsiktigt robust och effektiv ekonomi.

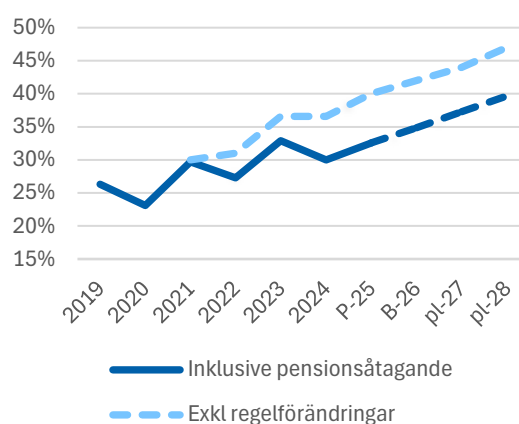
5.1.1.1. Mål för att stärka kommunens finansiella ställning

Mål 1: Soliditet

Kommunens soliditet, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, uppgick vid årsbokslutet 2024 till 30 procent.⁸ Budget 2026 och plan 2027–2028 är upprättad för att nå en långsiktig och stadigt förbättrad soliditet. Läs mer under avsnitt 5.9 Balansbudget.

För en rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning beräknas målet även inklusive samtliga pensionsförpliktelser, men exklusive effekt av regelförändringar kopplade till redovisningsprinciper.

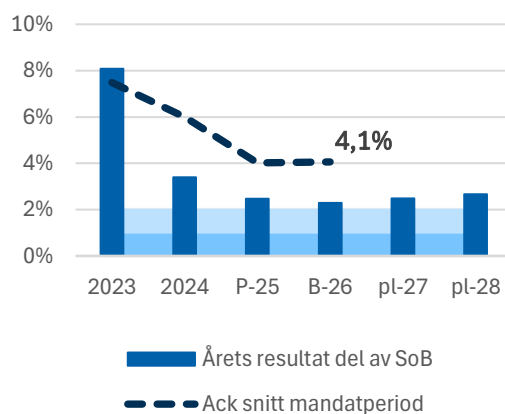
Diagram 8: Soliditet inklusive pensionsåtagande

Mål 2: Resultat

Budgeterat resultat för 2026, som del av skatter och bidrag, överstiger 1 procent. Mandatperiodens budgeterade resultat, som del av skatter och bidrag, visar att kommunens resultat överstiger 2 procent för perioden 2023–2026 och beräknas uppgå till 4,1 procent enligt föreslagen budget.

Diagram 9: Resultat som andel av skatter och bidrag

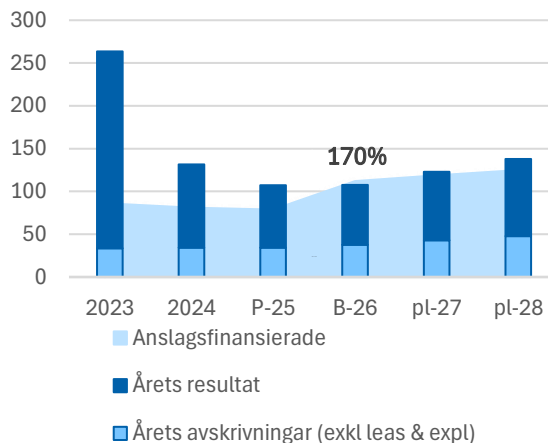

⁸ Läs mer i kommunens delårsrapport 2025, avsnitt 4.1 Not 7

Mål 3: Investeringar

Kommunen har avsatt 112 mnkr för budgetåret och 119 respektive 125 mnkr för respektive planår för anslagsfinansierade nettoinvesteringar. Bedömningen utifrån innevarande års prognos, och föreslagen budget, är att kommunen under mandatperioden uppnår drygt 170 procent i självfinansiering.

Diagram 10: Självfinansiering av anslagsfinansierade investeringar (mnkr)

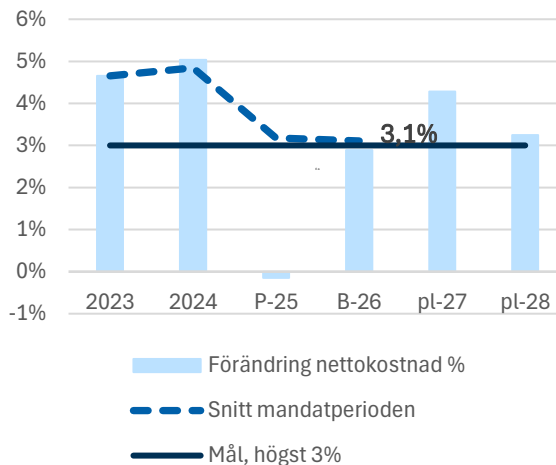

5.1.1.2. Mål för att upprätta en långsiktigt robust och effektiv ekonomi

Mål 4: Kostnadsutveckling

Kostnadsutveckling per invånare ska inte överstiga 3 procent i snitt under mandatperioden. Budgetförslaget för 2026 bygger på en beräknad kostnadsutveckling per invånare om cirka 2,9 procent jämfört med prognos för 2025. För mandatperioden är bedömningen att det finansiella målet kan bli svårt att uppnå. Befolkningsutvecklingen har inte ökat i takt med tidigare prognoser (se kommunens långsiktiga ekonomiska planering från 2023) och snittet för kostnadsutvecklingen för åren 2023 och 2024 uppgick till 4,8 procent. Volymtillväxt inom äldreomsorgen och den höga inflationen påverkade framför allt kostnadsutvecklingen. Prognosen för 2025 är en oförändrad nettokostnad per invånare jämfört med 2024. Det beror på exploateringsintäkter och lägre pensionskostnader. Prognosen för mandatperioden är 3,1 procent, att jämföra med prognosen om 3,5 procent vid årsbokslutet 2024.

Diagram 11: Kostnadsutveckling per invånare

6. Nämndernas uppdrag och budget

6.1. KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 51 ledamöter, som under mandatperioden 2023–2026 representerar tio olika partier. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller av större vikt för kommunen gällande till exempel mål och riktlinjer för verksamheten, budget och verksamhetsplan, kommunalskatt och andra principiellt viktiga ekonomiska frågor. Vidare beslutar Kommunfullmäktige om nämndsorganisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare, samt revisorer, ekonomiska förmåner till förtroendevalda, folkomröstningar, årsredovisning och ansvarsfrihet.

Förändringar

Kommunfullmäktiges nettobudgetram inför 2026 ökar med 2,7 mnkr jämfört med föregående år kopplat till ombyggnation av fullmäktigesalen. En indexuppräknings för

Kommunfullmäktige har gjorts inför 2026 som följer den prognostiserade uppräknings som riksdagen gör för sina ledamöter.

Kommunfullmäktige (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-8 600	0
Kommunfullmäktige inkl. partistöd	-8 950	0
Revision	-2 300	0
Budget 2026	-11 250	0

Inför den nya mandatperioden har antalet röstberättigade i kommunen överstigit 36 000 till antalet. Det innebär att Kommunfullmäktige behöver utökas från 51 ledamöter till 61. I och med detta behöver Kommunfullmäktigesalen byggas om och anpassas till det nya antalet ledamöter. Ombyggnation kommer ske under 2026 och stå klart efter sommaren samma år.

Kommunalt partistöd

Mottagare av partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning till Kommunfullmäktige som visar att

partistödet har använts för det ändamål som anges i KL 4 kap. 29 §. Till redovisningen ska bifogas en granskningsrapport. Detta ska lämnas till Kommunfullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång.

Partistöd för 2026 utbetalas i januari/februari till de partier som innehar mandat i Kommunfullmäktige och i övrigt i enlighet med antagna regler för lokalt partistöd och kommunens bestämmelser avseende arvoden och ersättningar.

6.2. VALNÄMNDEN

Valnämnden ansvarar för att organisera och genomföra allmänna val. Det gäller val till riksdag, regionfullmäktige och Kommunfullmäktige, samt val till Europaparlamentet och eventuella folkomröstningar.

Nämndens mål för 2026

- Kunskapen hos nämnden och hos röstmottagare om hur ett val praktiskt genomförs ska vara god
- Valnämnden ska uppvisa en budget i balans vid bokslut
- Genomföra trygga och säkra val

Förändringar

Valnämndens nettobudgetram inför 2026 ökar med 3,1 mnkr jämfört med föregående år kopplat till att nämnden

arrangerar val till riksdag, region och Kommunfullmäktige under året.

Valnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-700	0
Valår	-3 100	
Budget 2026	-3 800	0

Under 2026 kommer val till riksdag, regionfullmäktige och Kommunfullmäktige att genomföras i september. Under året kommer utbildning ske av de funktionärer som behövs för att ett val ska kunna genomföras på ett tryggt och demokratiskt sätt. Det handlar bland

annat om röstmottagare och ledamöter och ersättare i Valnämnden. Valnämnden ska också arbeta med att sprida information inför valet. Samverkan kommer ske med polis, vaktbolag och fastighetsägare för att verka för ett tryggt och säkert val.

6.3. ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämnden har till uppgift att vara ett skydd mot rättsförluster för personer som själva inte kan tillvarata sina intressen. Syftet med Överförmyndarnämndens tillsyn är att förhindra att barn eller myndiga personer, som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Nämndens mål för 2026

- Nämndens verksamhet har hög rättssäkerhet
- Nämndens verksamhet präglas av hög servicegrad
- Nämndens verksamhet har en hög kundnöjdhet
- Arvodesbeslut ska vara fattade i rätt tid
- Behovet av gode män och förvaltare är mött
- Utredningar om behov av god man sker skyndsamt
- Nämndens verksamhet minskar sitt klimatavtryck

Förändringar

Nämnden har för 2026 en nettobudgetram om 6,9 mnkr, en ökning om cirka 0,2 mnkr jämfört med föregående år.

Överförmyndarnämnden har ansvar för tillsynen över förmyndare, gode män och

förvaltare. Nämnden har också till uppgift att se till att det finns utbildade ställföreträdare, alltså förmyndare, gode män och förvaltare, till alla som behöver och att dessa ställföreträdare utför sina uppdrag på ett bra sätt.

Överförmyndarnämnd (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-6 700	0
Indexuppräkning	-146	
Effektivisering	0	
Volym	-0	
Justering	-54	
Budget 2026	-6 900	0

6.4. KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att skapa en levande, tillgänglig och inkluderande fritids- och kulturmiljö i Österåkers kommun. Uppdraget omfattar allt från bibliotek och musikskola till konst, scenkonst, föreningsliv, öppen ungdomsverksamhet, idrotts- och friluftsanläggningar. Särskilt fokus är på att främja delaktighet, lärande och trygghet för barn och unga.

Nämndens mål för 2026

- Kultur- och fritidsnämndens verksamheter präglas av hög kvalitet
- Kultur- och fritidsnämndens verksamheter ska ha hög tillgänglighet
- Kultur- och fritidsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Kultur- och fritidsnämnden ska hålla hög prognossäkerhet
- Den upplevda tryggheten inom Kultur- och fritidsnämndens verksamheter ska vara hög
- Kultur- och fritidsnämnden ska möjliggöra att minska och effektivisera energianvändningen
- Främja demokrati och delaktighet i Kultur- och fritidsnämndens verksamheter
- Skapa inkluderande livsmiljöer för rekreation och kultur för fler

Förändringar

Nämndens nettobudgetram uppgår till 134,7 mnkr, en ökning om cirka 3,2 mnkr jämfört med 2025. Ökningen

består av generell indexuppräknning, volymer och politiska förstärkningar.

Kultur- och fritidsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-142 300	10 800
Indexuppräknning	-2 517	216
Effektivisering	313	
Volymjustering	-500	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Utökat föreningsbidrag</i>	-700	
Justering	3	-16
Budget 2026	-145 700	11 000

Inför 2026 har 700 tkr tillförts nämnden i politiska förstärkningar, utöver index- och volymjustering. Förstärkningarna görs för att stärka möjligheterna för idrottsföreningar att bedriva verksamhet för barn och unga.

Meningsfull och hälsofrämjande fritid

Forskning visar att den svenska folkhälsan har försämrats, särskilt inom områden som kondition och psykisk hälsa. Endast 2 av 10 barn och unga rör sig enligt Folkhälsomyndighetens fastställda rekommendationer. Kommunens föreningsliv är starkt och bidrar i stor utsträckning till invånarnas fritid. Många ideella föreningar i kommunen söker bidrag, och nämnden arbetar med att förenkla och förtydliga processen. Trenden är tydlig att fler föreningar ansöker om mer stöd och konkurrensen ökar om att få ta del av de bidrag som nämnden erbjuder. Föreningsbidraget höjs därför med 700 tkr för 2026. Bidraget ska riktas till idrottsföreningar som bedriver verksamhet för barn och unga.

Trygga idrottsmiljöer är ett prioriterat utvecklings- och utbildningsområde för idrottsrörelsen, såväl som för kommunen som stöd- och bidragsgivare. Den upplevda tryggheten påverkas av många faktorer. Tillsammans med föreningslivet och RF-SISU Stockholm utvecklas samsyn och gemensamt arbete kring trygga miljöer med fokus på barn och unga. Från 2026 ska samtliga föreningar som får stöd och bidrag från kommunen redovisa en ledarpolicy. Sedan tidigare redovisas alkohol- och drogpolicy.

Den verksamhet som framför allt riktar sig mot unga inom nämndens verksamhetsområde, till exempel den öppna ungdomsverksamheten, musikskola och ideella föreningar, fungerar som långsiktiga skydds- och friskfaktorer för barn och unga när de erbjuder en meningsfull fritid. Ur det perspektivet är nämndens verksamheter en viktig del både i det brottsförebyggande arbetet, men också i arbetet med tidiga samordnande insatser

genom modellen Backa barnet. Nämnden är också aktiv i arbetet med Pep-kommun, genom exempelvis konceptet Pep-kiosk, som införts i sportcentrum, där besökarna erbjuds nyttiga och hälsosamma alternativ i samband med sitt idrottsutövande.

Ny simhall

Österåkersborna har goda förutsättningar att utöva idrott och friluftsliv i kommunen. Det finns ett blandat utbud av ytor för spontan och organiserad idrott, exempelvis friidrottsarenan, ishallar, simhall, motionsspår, OCR-banan, utegym och multiarenan, men också för friluftsliv genom exempelvis Hackstrappan, MTB-spår, leder och friluftsområden. Den nya simhallen planeras, om förhållandena tillåter, att byggas i anslutning till multiarenan. Under 2026 intensifieras planeringsarbetet inför byggstart.

6.5. UTBILDNINGSNÄMNDEN

Utbildningsnämnden ansvarar för utbildning och annan pedagogisk verksamhet som regleras i skollagen. I nämndens uppdrag ingår drift av verksamhet i egen regi inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, annan pedagogisk verksamhet, samt måltider. Även övergripande myndighetsutövning, resursfördelning, information, samt uppföljning av kvalitet och resultat ingår i nämndens uppdrag. Utbildningsnämnden svarar även för Pedagogcentrum, samordning av verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen (VFU) och ungdomsmottagningen.

Nämndens mål för 2026

- Maximal utveckling för varje barn i kommunens förskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens grundskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens gymnasieskolor
- Utbildningsnämnden har en ekonomi i balans
- Förskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Grundskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Gymnasieskolorna i kommunen har en trygg miljö
- Alla ungdomar i kommunen har en gymnasieutbildning
- Barn och elever i kommunen har goda förutsättningar att medverka till en hållbar framtid
- Matsvinnet minskar i verksamheterna

Förändringar

Utbildningsnämndens nettobudgetram för 2026 uppgår till cirka 1 470,8 mnkr, vilket är en ökning om 43,9 mnkr jämfört med 2025. Det kan främst härledas till

generell indexuppräkning, volymjusteringar och politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Utbildningsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-1 542 900	116 000
Indexuppräkning	-30 716	3 348
Effektivisering	130	
Volymjustering	3 500	-500
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Extra indexuppräkning förskola och grundskola</i>	-12 500	
<i>Skärgårdsstöd</i>	-7 000	
<i>Extra indexuppräkning anpassat fritidshem</i>	-250	
<i>Bidrag för att motverka antisemitism</i>	-100	
Justering	-56 865	57 052
Budget 2026	-1 646 700	175 900

Kommunen har under lång tid prioriterat resursförstärkningar inom utbildningsområdet, vilket möjliggjort både långsiktiga utvecklingsarbeten och ett systematiskt kvalitetsarbete inom samtliga verksamhetsområden. Arbetet med förskola och skola syftar till att skapa trygga, inkluderande och kvalitativa lärmiljöer där varje barn och elev ges goda förutsättningar att utvecklas och må bra.

Förskola och skola är fortsatt prioriterat under 2026. Förskolan tilldelas en förstärkning om 5 procent, medan pedagogisk omsorg, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola får en uppräkningsökning om 3 procent. Gymnasieskolans peng ökar med 2,1 procent enligt Länsprislistan. Därutöver införs särskilda resursförstärkningar: ett skärgårdsbidrag för verksamheter i skärgården, samt en extra satsning på fritidshem inom anpassad grundskola. Nämnden avsätter även medel för att stärka skolornas arbete mot antisemitism.

Resultaten i skolan

De senaste åren har resultaten sjunkit i skolan, både i Österåker och i riket i stort. Ett analysarbete pågår av skolchefer och rektorer för att hitta förklaringar till de sjunkande resultaten och för att hitta rätt åtgärder för att vända trenden. Samtidigt visar kommunens enkätundersökning *Med målen i sikte* på väldigt goda resultat. Både elever och vårdnadshavare uttrycker att de är tryggare och nöjdare jämfört med tidigare år. Samtliga index som enkäten mäter: trygghet, inflytande och ansvar, delaktighet, undervisning, och nöjdhet ligger på höga eller mycket höga nivåer.

Tidiga insatser

Förskolan är den verksamhet som får störst förstärkning i peng. Tidiga insatser är avgörande för barns framtida lärande och välmående. Genom att tidigt identifiera behov och sätta in stöd kan svårigheter förebyggas och fler barn ges bättre förutsättningar att lyckas i grundskola och gymnasium. Den ökade förskolepengen skapar förutsättningar att behålla personalgrupper intakta trots att antalet barn förväntas minska de kommande åren. Mindre barngrupper kan ge positiva effekter i form av ökad omsorg, trygghet och lärande i kommunens förskolor. När pedagoger har mer tid att se varje barn minskar risken för att behov förbises, samtidigt som relationerna stärks. En trygg start i förskolan är en investering i framtiden - både för den enskilde individen och för samhället i stort.

Även grundskolan ges en förstärkning genom höjd skolpeng för att kunna bedriva en kvalitativ verksamhet. En höjd skolpeng kan till exempel kompensera för bortfall av elever och säkerställa att verksamheten fortsätter hålla hög kvalitet på undervisningen.

Nationellt har bland annat SKR flaggat för minskade elevgrupper i skolan. Kommunens befolkningsprognos visar dock att elevunderlaget i grundskolan inte kommer minska under budget- och planperioden, utan i stället öka med cirka 200 elever. Kommunen gör varje år en lokalbehovsprognos gällande förskola och skola för att i god tid planera för eventuella förändringar i beståndet. Det finns flertalet befintliga områden som expanderar, exempelvis Svinninge, samtidigt som helt nya områden växer fram. Prognosen kommer att visa när och var det eventuellt behövs bygga nya förskolor och skolor, men också om det är verksamheter som på sikt behöver avvecklas.

En av kommunens strategiska inriktningar är valfrihet och Österåker har många olika utförare av skola och förskola. I de fall en privat utförare väljer att avveckla sin verksamhet är kommunen väl förbered och har god erfarenhet av att ta över driften.

Skärgårdsstöd

Österåker är en skärgårdskommun och skolan är en central del i möjligheten att leva och bo i skärgården. Genom att höja skärgårdsbidraget med ytterligare 7 mnkr 2026 skapas långsiktiga förutsättningar för att behålla förskolor och skolor på, och i anslutning till, öarna, vilket bidrar till en levande och attraktiv skärgård.

Verka för demokrati

I en tid präglad av oro och polarisering blir skolans demokratiuppdrag än viktigare. Skolan har ett särskilt ansvar att stå upp för demokratiska värderingar och motverka alla former av antisemitism, rasism och diskriminering. För 2026 tillförs därför 100 tkr för ett sökbar bidrag för grund- och gymnasieskolor. Bidraget ska kunna användas till exempelvis föreläsningar, studiebesök eller inköp av särskilt undervisningsmaterial. Nämnden får i uppdrag att ta fram riktlinjer för bidraget och hantera ansökningsprocessen.

6.6. NÄRINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Närings- och arbetsmarknadsnämnden huvudsakliga uppgift är att stödja och stärka näringslivet i kommunen. Nämnden ansvarar för kommunal vuxenutbildning, det kommunala aktivitetsansvaret, arbetsmarknadsinsatser, flyktingmottagande och integration, samt att uppmuntra ungt entreprenörskap och företagsamhet. Nämnden ansvarar också för besöksnäring och destinationsutveckling.

Nämndens mål för 2026

- Kunderna är nöjda med Närings- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet
- Invånare erbjuds vuxenutbildning av hög kvalitet
- Närings- och arbetsmarknadsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Kommunens arbete ska bidra till att arbetslösheten minskar i Österåker, särskilt för grupperna långtidsarbetslösa och ungdomar
- Elever inom vuxenutbildning ska vara trygga
- Närings- och arbetsmarknadsnämnden ska skapa goda förutsättningar för de företag som antingen vill flytta till kommunen eller de som vill expandera i kommunen
- De ungdomar (16–20 år) som saknar registrerad aktivitet ska ges möjlighet att komma i sysselsättning eller utbildning
- Det lokala näringslivets kompetensförsörjning ska förbättras
- Nämnden har digital hantering i stället för papper

Förändringar

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämndens nettobudgetram för 2026 uppgår till 36,6 mnkr, en ökning från

2025 med 2,6 mnkr bestående av generell indexuppräknings, samt kompensation för volymökningar inom vuxenutbildningen.

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-34 000	0
Indexuppräknings	-741	
Effektivisering	63	
Volymjustering	-2 000	
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Bidrag till Nyföretagarcentrum</i>	-100	
Justering	-22	
Budget 2026	-36 800	0

För Österåker är det lokala näringslivet en prioriterad fråga. Tillskapandet av nämnden syftade bland annat till att låta näringslivsfrågorna ta mer plats och en av nämndens huvudsakliga uppgifter är att stödja och att stärka det befintliga näringslivet i kommunen, samt att bygga goda relationer mellan kommun och lokalt näringsliv. Att samla även arbetsmarknadsfrågor, vuxenutbildningsfrågor, det kommunala aktivitetsansvaret och integrationsfrågorna i samma nämnd ger förutsättningar för att kunna möta näringslivets framtida kompetensbehov och verksamhetsområdena kommer att kunna gagna varandra. Som skärgårdskommun har Österåker också särskilda förutsättningar och utmaningar, både i förhållande till näringslivet och inom andra områden. Under nämnden finns därför en näringslivs- och skärgårdsutvecklare med fokus på skärgårdsfrågorna.

Näringslivets betydelse för kommunen

Näringslivet är väldigt viktig för kommunen ur flera perspektiv. Österåker är en av de 30 kommuner där flest nya företag startas. En kommun med ett starkt och växande näringsliv bidrar till en låg arbetslöshet, liksom finansiering av kommunens verksamheter.

En stor del av kommunens skatteintäkter kommer från företag, 63 procent, varav 45 procent är från små- och medelstora företag. Det är därför viktigt att fortsätta stötta både befintliga företag och företag som vill etablera sig i kommunen.

Nämnden har redan idag flera koncept för att stötta och samverka med näringslivet: näringslivsfrukostar, företagsbesök, sommarjobb för unga, företagsnätverk, med mera. Under 2026 kommer nämnden att arbeta för att skapa "en väg in" för företagare och de som vill

starta företag, för att underlätta vid kontakt med kommunen.

Trots den rådande lågkonjunkturen fortsätter antalet företag att öka i Österåkers kommun, men takten i

nyföretagandet har mattats av något. Under 2026 är nämndens fokus därför fortsatt på stärkt företagsklimat och förbättrad matchning mellan företag och arbetskraft. Kommunen tillför ytterligare 100 tkr till Nyföretagarcentrum för att stötta deras arbete i kommunen.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är fortsatt den största flaskhalsen, särskilt inom vård, bygg och IT. Kommunens dialog med näringslivet kommer att intensifieras och projektet Växthuset, som syftar till att förbättra kompetensförsörjningen hos det lokala näringslivet och att öka sysselsättningen i kommunen, fungerar här som en mötesplats för kompetensutbyte. Genom att utveckla samverkan och även göra det enklare för företag att ta emot praktikanter verkar kommunen för att

främja det lokala näringslivets kompetensförsörjning långsiktigt. Nämndens ambition är att projektet Växthuset inte bara ska bidra till att lösa dagens utmaningar – utan också bli en modell för hur Österåker och samarbetskommuner långsiktigt kan stärka sin arbetsmarknad, sitt utbildningssystem och sin företagsmiljö i samklang med regional och nationell utveckling.

Nya aktivitetskrav

Kommunen har en relativt låg arbetslöshet jämfört med både länet och riket, trots detta går det att se en växande andel arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden, ofta med komplexa stödbehov. För att de ska komma i sysselsättning behöver kommunen arbeta för att hitta arbetsnära insatser och flexibla utbildningslösningar. Nämnden kommer också att samarbeta med Socialnämnden gällande det nya aktivitetskrav som införs 1 juli 2026 för de som har försörjningsstöd.

6.7. VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamhet, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och de utförda insatserna. Nämnden ansvarar även för driften av egen regi inom äldreomsorg och funktionsnedsättning.

Nämndens mål för 2026

- Nämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet
- Den enskilde ska uppleva insatser och stöd från socialtjänsten som tillgängliga
- Nämnden ska eftersträva hög prognossäkerhet i samtliga arbetsprocesser
- Insatser eller stöd från socialtjänsten ska bidra till den enskildes trygghet
- Nämnden ska motverka välfärdsbrott
- Nämnden ska verka för att resor i tjänsten och inom verksamheten sker på ett hållbart sätt
- Nämnden ska arbeta för att tilltro till socialtjänsten är hög
- Nämnden ska bidra till den enskildes hälsa och välbefinnande genom hälsofrämjande aktiviteter

Förändringar

Nettobudgeten för 2026 uppgår till cirka 804,3 mnkr, vilket är en ökning om 33,8 mnkr jämfört med 2025. Det kan främst

härledas till generell indexuppräknings, volymjusteringar och politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Vård- och omsorgsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-857 200	86 700
Indexuppräknings	-18 687	1 734
Effektivisering	431	
Volymjustering	-2 500	-300
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Behovsanpassad resursfördelningsmodell LSS</i>	-10 000	
<i>Uppräkning Särskilt boende (LOU)</i>	-4 500	
Justering	-49 994	50 016
Budget 2026	-942 450	138 150

Det görs flera förstärkningar inom Vård- och omsorgsnämndens område 2026. Det införs bland annat ett nytt ersättningssystem för LSS och ersättningen för särskilt boende (LOU) räknas upp.

Fler och friskare äldre

Äldres hälsa har förbättrats, men trots detta förväntas behovet av vård och omsorg öka de kommande åren, i och med att åldersgruppen 80 år och äldre utgör en allt större andel av befolkningen. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften inom verksamhetsområdet att öka. Det gör att vården och omsorgen av äldre står inför stora utmaningar.

I Österåker förväntas åldersgruppen 80 år och äldre att öka med 28 procent mellan 2024 och 2028. Samtidigt minskar andelen som har behov av hemtjänst och särskilt boende, både i Österåker och i

riket. De senaste tio åren har andelen 80 år och äldre som har någon av dessa insatser minskat från 32 procent till 24 procent. Trenden kan förklaras av bättre levnadsvanor, medicinska framsteg, tekniska hjälpmedel och en ökad vilja att bo kvar hemma så länge som möjligt.

För att fortsätta att förstärka den här utvecklingen behövs fler förebyggande och hälsofrämjande insatser. Idag finns redan ett antal sådana aktiviteter och insatser på plats – sportskola för seniorer, träffpunkter, med mera. Under 2026 inleds också ett samarbete med Utfallsfonden där hälsoscreening ska erbjudas alla äldre invånare i Österåker. De som ligger i riskzonen för ohälsa och ett framtida högt omsorgsbehov kommer erbjudas coachning av kommunens hälsocoach. Förväntade effekter är minskat behov av äldreomsorg och lägre kostnader, men framför allt friskare och hälsosammare

invånare med en hög livskvalitet hela livet.

Stärkt äldreomsorg

För de som trots allt behöver vård och omsorg ska den hålla god kvalitet. Därför görs flera resursförstärkningar inom området. Särskilt boende som är upphandlat enligt LOU får en ökad ersättning 2026. Det ger möjligheter till en god bemanning och en god kvalitet på de boenden som finns i kommunen. Gällande hemtjänst har en utredning visat att det behövs göras flertalet insatser och fördjupande utredningar inom området. Dels visar utredning att det finns flera insatser som kan digitaliseras för att öka kvaliteten och tillgängligheten för brukarna, liksom effektiviteten i verksamheten. Under 2026 kommer nämnden att införa digitala lås och en digital hantering av måltidsbeställningar inom hemtjänsten. Detta kommer att finansieras av statsbidrag. Det finns också flera delar inom hemtjänsten som måste utredas vidare. Verksamhetens drift, alltså huruvida hemtjänsten ska bedrivas enligt LOV eller LOU behöver utredas. Även resursfördelningsmodellen bör utredas, liksom möjligheterna att exempelvis

bedriva vissa serviceinsatser separat, så som städning. Nämnden fortsätter att utveckla digitala lösningar för att förenkla administration, effektivisera ärendehantering och förbättra servicen till brukare. Det handlar bland annat om digitala möten, e-ansökningar, kommunikation via digitala verktyg samt ett verksamhetssystem som stödjer denna utveckling. Syftet är att skapa smidigare processer, ökad tillgänglighet och minskad miljöpåverkan. Även inom hemtjänsten har andra kommuner visat på fördelar med ett mer digitalt förhållningssätt. Nämnden får därför i uppdrag att utreda och genomföra ett pilotprojekt gällande digital hemtjänst under året.

Ny ersättning för LSS

Under 2026 införs ett nytt ersättningssystem inom LSS-bostäder där resurser fördelas utifrån brukarnas individuella behov (VON 25-09-23 § 8:7). Det stärker rättssäkerheten, förbättrar kvaliteten och säkerställer att resurserna används där de gör störst nytta. 10 mnkr har tillförts nämnden för att möjliggöra det nya ersättningssystemet.

6.8. SOCIALNÄMNDEN

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen och vad som i lag sägs om socialnämnd, med undantag för det som hanteras av annan nämnd med avseende på omsorgen om äldre människor och människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Detta innebär att nämnden i huvudsak ska handlägga bistånd, vård och behandling med stöd av socialtjänstlagen, lag med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen om vård av missbrukare i vissa fall.

Nämndens mål för 2026

- Nämndens verksamhet ska präglas av rättssäkerhet
- Den enskilde ska uppleva kontakten med socialtjänsten som tillgängliga
- Nämnden ska eftersträva hög prognossäkerhet genom samtliga arbetsprocesser
- Nämnden ska öka tryggheten genom förebyggande insatser
- Nämnden ska motverka välfärdsbrott
- Nämnden ska arbeta för att tilltron till socialtjänsten ska öka
- Nämnden ska verka för att resor i tjänsten och inom verksamheten sker på ett hållbart sätt

Förändringar

Nettobudgeten för 2026 uppgår till 114,1 mnkr, vilket är en ökning om 1,6 mnkr jämfört med 2025. Det kan främst

härledas till generell indexuppräknings, volymjusteringar och politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Socialnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-135 900	23 400
Indexuppräknings	-2 956	468
Effektivisering	678	
Volymjustering	-5 000	5 000
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Stöd till föreningar som arbetar mot våld i nära relation</i>	-100	
Justering	-21	32
Budget 2026	-143 000	28 900

Tidiga insatser, att ge barn en god start i livet, samt trygga och goda uppväxtvillkor är ett effektivt socialt hållbarhetsarbete och till godo både för den enskilde individen och för samhället. 1 juli 2025 trädde den nya socialtjänstlagen i kraft som syftar till att öka tillgängligheten gällande socialtjänst och insatser för kommunens invånare. Mer vikt läggs på det förebyggande arbetet, som omfattar hälsofrämjande insatser, enklare kontaktvägar och tydlig information.

Tidiga och förebyggande insatser

Genom att satsa på förebyggande arbete kan stöd ges i ett tidigt skede – innan problemen växer sig stora. Till de förebyggande insatserna hör bland annat föräldrastödsprogram, familjecentral, familjerådgivning, digitala verktyg, boskola, samt budget- och skuldrådgivning. Arbetet syftar till att stärka den sociala tryggheten för den

enskilde individen och deras eventuella barn, samt att förebygga våldsutsatthet.

Socialnämnden har en aktiv samverkan med skolor och elevhälsa för att främja barns utbildning och hälsa. Genom stöd och rådgivning till familjer stärks familjebanden och risken minskar för att barn far illa eller dras in i kriminalitet.

Under 2026 kommer flera trygghetsskapande insatser att genomföras. En av dessa är Backa barnet – en samverkansmodell som fokuserar på tidiga och samordnade insatser. I modellen samarbetar socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård samt polis. Ett tvärprofessionellt team planerar tillsammans insatser för varje barn som har behov av stöd. Centralt i modellen är att barn och vårdnadshavare är delaktiga i planeringen, vilket leder till mer träffsäkra och effektiva insatser.

Familjecentralens verksamhet kommer att utvecklas med ett hembesöksprogram där nyblivna föräldrar får besök i

hemmet tillsammans med barnavårdscentralen (BVC).

Mer resurser för att möjliggöra arbete mot våld i nära relation

Det vanligaste anmälda våldsbrottet de senaste fyra åren är ”misshandel av kvinna över 18 år”, där offret är bekant med gärningsmannen. Ökningen av våld i nära relation är något som även nämnden har märkt av och behoven av olika stödinsatser har ökat. Kommunen erbjuder flera insatser i egen regi: behandling, stödsamtal, stöd till boende och samtalsgrupper. Alla insatser kan inte erbjudas av egen regi, exempelvis skyddat boende. Här har kommunen ingått ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Kvinnojouren. Ny lagstiftning har ökat kraven på kvinnojourerna, i form av tillståndsplikt och högre kvalitetskrav. Det har gjort den administrativa bördan större för verksamheten. Kommunen förstärker sitt bidrag till föreningar som arbetar med stödinsatser inom området med 200 tkr under 2026, varav hälften ligger i Kommunstyrelsens ram.

Nya aktivitetskrav för försörjningsstöd

Förberedelser inför införande av kommande förändringar i regelverket kring ekonomiskt bistånd pågår. Syftet är att motverka långvarigt bidragsberoende och stärka individens möjligheter till egen försörjning. Förslaget innebär att kommunerna ska erbjuda relevanta aktiviteter och att den enskilde förväntas delta i dessa som villkor för fortsatt stöd. Förslaget är planerat att träda i kraft den 1 juli 2026. När aktivitetskravet träder i kraft är det ett viktigt led i arbetet att få fler i jobb, vilket gagnar både individen och samhället. Bra samarbete med kommunens arbetsmarknadsenhet är nyckeln till att de som får ekonomiskt bistånd ska kunna få arbete och på sikt bli självförsörjande. Socialnämnden och Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden har startat projektet Jobbnyckeln. Intentionen är att skapa överblick och samsyn mellan kommunens olika funktioner rörande målgrupper, insatser och interna arbetsprocesser med inriktning främst på personer med försörjningsstöd.

6.9. BYGGNADSNÄMNDEN

Nämnden hanterar frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor, bostadsanpassningsbidrag, samt tillsyn. Byggnadsnämnden ska också lämna råd och upplysningar i frågor som rör nämndens verksamhet.

Nämndens mål för 2026

- Nöjdheten med bygglovsverksamhetens service och kvalitet ska öka
- Handläggning av bostadsanpassningsåtgärder ska även fortsatt i hög grad motsvara sökandens förväntningar
- Byggnadsnämndens lovverksamhet skall hålla hög rättssäkerhet
- Byggnadsnämnden ska handlägga ärenden gällande strandskydd effektivt
- Byggnadsnämnden ska arbeta mot ett framtida öppet digitalt bygglovarkiv
- Byggnadsnämnden ska genom effektivisering korta handläggningstiden
- Skapa förutsättningar så att bygglovsverksamheten inom Österåkers kommun upplevs vara en attraktiv arbetsgivare
- Byggnadsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Prognossäkerheten för nämnden ska vara hög
- Byggnadsnämnden arbetar systematiskt för att förebygga och upptäcka kriminella verksamheter inom nämndens verksamhetsområde
- Tillsynsärenden skall få en handläggare inom 3 månader
- Styra nya bostäder och arbetsplatser till, i huvudsak, kollektivtrafiknära lägen
- Fri- och lekytor utifrån Boverkets råd och anvisningar

Förändring

Byggnadsnämndens nettokostnadsram för 2026 uppgår till 9,9 mnkr vilket är en ökning om 2,4 mnkr jämfört med 2025.

Det kan främst härledas till generell indexuppräkning och politisk förstärkning enligt tabell nedan.

Byggnadsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-20 800	13 300
Indexuppräkning	-453	266
Effektivisering	104	
Volym	0	-1 000
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Uppdatering av ärendehanteringssystem</i>	-1 000	
Justering	-51	-266
Budget 2026	-22 200	12 300

Under 2025 har det varit fortsatt relativt låga volymer inom bygglovsområdet, med undantag för tillsyn. Det är en följd av rådande konjunktur och omvärldsfaktorer. Sedan hösten 2022 har det funnits en vikande bostadsproduktion i kommunen.

Ny lagstiftning – nya villkor

Ytterligare osäkerheter kan kopplas till den nya lagstiftningen som ska gälla från 1 december 2025. Mycket som i dag är lovpliktigt eller anmälningspliktigt och avgiftsbelagt väntas bli bygglovsfritt eller anmälningsfritt, med en förskjutning från förprovning till ökade tillsynsuppgifter för kommunen. Kostnader för tillsyn, information och rådgivning får ej avgiftsfinansieras och det uppskattade intäktsbortfallet är cirka 1 mnkr årligen.

De nya reglerna kräver en omställning i arbetet, där informations- och

utbildningsinsatser behöver göras, likväl som att arbeta om processer och e-tjänster. Nämnden tillförs 1 mnkr i form av minskat intäktskrav för att kompensera för intäktsbortfallet.

Digitalisering

Under 2026 behöver också ett arbete göras för att byta ärendehanteringssystem. Systembytet kommer kräva ett omfattande arbete, men kommer att kunna ge goda effekter i form av effektiviseringar, framtida utvecklingsmöjligheter och ökad kundnytta. Nämnden tillförs 1 mnkr för att kunna genomföra systembytet.

Befolkningens åldersstruktur, med ett ökande antal äldre, bedöms fortsatt innebära ett högt antal ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Kostnaderna under de närmsta åren bedöms vara oförändrad.

6.10. MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, smittskyddslagen, strålskyddslagen, lag om foder och animaliska biprodukter, lagen om sprängämnesprekursorer, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter, alkohollagen, Europaparlamentets och rådets (EU) förordning om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter, samt lag om åtgärder mot förorening från fartyg. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fullgör även de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämndens mål för 2026

- Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög
- Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet ska hålla hög rättssäkerhet
- Tillgängligheten och enkelhet i kontakten med Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara hög
- Österåkers kommun är en attraktiv arbetsgivare
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska redovisa en ekonomi i balans
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska hålla hög prognossäkerhet
- Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska leda till god lagefterlevnad
- Öka andelen godkända enskilda avlopp genom att utföra tillsyn
- Negativ påverkan på människors hälsa och miljön från förorenade områden ska minska
- Öka kunskapen om risk för förekomst av skadliga ämnen i dricksvatten från enskilda brunnar
- Minska den negativa påverkan av näringsläckage i vattenmiljön

Förändring

Nettobudgeten för 2026 uppgår till 9,3 mnkr, vilket är en ökning om 0,1 mnkr jämfört mot 2025. Ökningen består av en

generell indexuppräknings och effektivisering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025	-16 500	7 300
Indexuppräknings	-360	146
Effektivisering	82	
Justering	-23	54
Budget 2026	-16 800	7 500

Förstärkt arbete mot välfärdsbrott

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillfördes 2025 medel för att kunna lägga mer resurser på att motverka brottslighet inom nämndens verksamhetsområde. Den förstärkningen om 0,5 mnkr kommer ligga kvar under 2026–2027, för att ytterligare förstärka arbetet mot välfärdsbrott. Insatsen kommer att utvärderas under 2027. Förstärkningen möjliggör kompetensutveckling för att kunna identifiera brottslighet och fusk i den ordinarie tillsynen. Den ger också goda förutsättningar för att öka den regionala och nationella samverkan,

antalet tillsynstillfällen som genomförs tillsammans med polis, samt för att öka den riktade tillsynen där det finns misstanke om brott.

Illegal avfallshantering är ett växande problem både nationellt och internationellt, med stora konsekvenser för miljön, hälsan och samhället och har i många fall kopplingar till organiserad brottslighet. Förutom tillsyn av illegal avfallshantering har fokus på att hitta kopplingar till organiserad brottslighet och fusk inom flera av nämndens tillsynsområden ökat de senaste åren och kommer att behöva prioriteras ytterligare framöver.

6.11. KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi. Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ansvarar för stöd- och ledningsfunktioner inom ekonomi, administration och juridik, HR, kommunikation, digitalisering, kvalitet och hållbarhet, säkerhet och trygghet, samt strategisk samhällsplanering, stadsbyggnad, lokalfrågor, teknik, skärgård samt tillgänglighet.

Kommunstyrelsens mål för 2026

- Österåkers kommun är en attraktiv arbetsgivare
- Österåker är en attraktiv plats att bo i, etablera företag i och besöka
- Kvaliteten på informationen och bemötandet från kommunen i kontakt med invånare, brukare, verksamheter och besökare är hög
- Den ekonomiska planeringen ska vara långsiktig och hållbar
- Effektiviteten i kommunens administrativa verksamheter ökar
- Österåkers offentliga miljöer ska vara trygga för invånare och besökare
- Österåkers kommuns civila beredskap är god
- Kommunorganisationens inköp och upphandlingar är ett strategiskt verktyg för hållbarhet
- Österåker erbjuder goda livsmiljöer
- Österåkers kommunorganisation begränsar den egna klimatpåverkan

Förändringar

Nettobudgetramen för Kommunstyrelsen uppgår till 360,0 mnkr, vilket är en ökning om 19,1 mnkr jämfört med 2025. Ökningen beror framför allt på volymökningar och politiska förstärkningar enligt tabell nedan. I ramen ingår en generell indexuppräknings och effektivisering. Justering av ram har gjorts kopplat till OH.

Investeringsbudgeten för Kommunstyrelsen uppgår för 2026 till 112 mnkr, varav 10 mnkr för investeringar som ska stärka Österåkers civila beredskap och 10 mnkr är för Kommundirektören att fördela till verksamheterna.

Kommunstyrelsen (tkr)	Brutto	Intäkter
Budget 2025 (exkl politisk förstärkning)	-444 700	109 600
Indexuppräknings	-7 208	2 162
Effektivisering	1 653	
Volymjustering KSF	-9 230	2 600
Volymjustering SBF-KS	-2 100	
Volymjustering Brandförsvaret	0	
Volymjustering Kapitalkostnader	-9 300	800
Politisk förstärkning enligt nedanstående:		
<i>Backa Barnet</i>	-2 000	
<i>Ökat friskvårdsbidrag</i>	-2 000	
<i>Ökat bidrag till föreningar</i>	-300	
<i>Stöd till föreningar som arbetar mot våld i nära relation</i>	-100	
Justering	35	88
Budget 2026	-475 250	115 250

Politiska förstärkningar till Kommunstyrelsen för 2026 innefattar 2 mnkr för projektledning av Backa Barnet under införandeperioden.

Förstärkningarna omfattar även ökat friskvårdsbidrag och ökat bidrag till olika typer av föreningar.

Samhällsutveckling

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för den strategiska samhällsplaneringen med koppling till bostäder, verksamhetslokaler och rekreation. Österåker är en tillväxtkommun i Stockholmsregionen och har inom ramen för Sverigeförhandlingen åtagit sig att växa med 7 000 bostäder och 7 000 arbetstillfällen i samband med Roslagsbanans förlängning till city.

Under den kommande tioårsperioden väntar flera viktiga projekt som kommer att forma kommunens utveckling. Det är därför avgörande att utvecklingen sker på ett långsiktigt och hållbart sätt.

En ny översiktsplan kommer att tas fram under budget- och planperioden, vilken kommer att peka ut riktningen för kommunens fysiska utveckling. I riktlinjer för bostadsförsörjningen, liksom i den flyttstudie som Kairos Future genomfört, framhålls Österåker som en kommun med starka förutsättningar för bostadsutveckling. Efterfrågan är särskilt hög på småhus i

naturnära områden, främst bland barnfamiljer och blivande barnfamiljer. Det är också den grupp som har varit viktigast för kommunens befolkningstillväxt. Samtidigt växer nya områden fram i och kring Åkersberga tätort. Ett fortsatt arbete med att utveckla ett attraktivt och levande centrum enligt gällande planprogram är därför en viktig del av kommunens riktning framåt.

En viktig del i samhällsutveckling är att arbeta för en snygg och trygg kommun. Ett projekt för att förbättra belysningen i kommunen pågår, både ur ett hållbarhetsperspektiv och ur ett trygghetsperspektiv. Det är också viktigt att kommunens gemensamma platser hålls rena och snygga och som ett led i det tillförs Kommunstyrelsen 100 tkr i volymuppräkning för att kunna städa undan skrotbåtar som dumpats eller lämnats på olika platser i kommunen. Under hösten 2025 har ett tjugotal båtar forslats bort av kommunen, och

förstärkningen görs för att kunna upprätthålla det arbetet framåt.

Effektiv organisation

Österåker har som ambition att vara en effektiv kommun som använder skattemedel smart och resurseffektivt. För att uppnå detta och samtidigt säkerställa god kvalitet krävs ett systematiskt utvecklingsarbete med tydlig riktning. Kommunen antog 2022 en strategi för verksamhetsutveckling där fem strategiska områden lyfts fram. Inom ramen för strategin får Kommunstyrelsen två särskilda uppdrag under 2026.

En central del i att vara en effektiv organisation är digitalisering. Arbetet att digitalisera, automatisera och robotisera utvalda processer pågår redan inom många verksamheter. Dessutom pågår ett övergripande arbete med att utforska möjligheterna med AI. Utvecklingen inom området går snabbt, och det är viktigt att kommunen möter invånarnas och brukarnas förväntningar på digitala tjänster, tillgänglighet och enkelhet. Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att utreda och presentera en plan för kommunens utveckling inom digitalisering. Fokus ska vara både på ökad tillgänglighet och enkelhet för invånare och brukare, och på att effektivisera arbetsprocesser i organisationen.

Kommunen arbetar aktivt för att stimulera utvecklingsinitiativ och förbättringsarbete, bland annat genom Utvecklingsslussen. Strukturer och incitament finns för att starta nya projekt, men en utmaning är att våga avsluta verksamheter eller arbetssätt som inte längre är ändamålsenliga. För att frigöra resurser för innovation och nya lösningar behöver kommunen systematiskt pröva vad som kan avslutas. Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att utreda och genomföra ett pilotprojekt med SKR:s modell för antipiloter som grund.

En effektiv organisation kräver också hållbara medarbetare. Medarbetarna måste ges rimliga förutsättningar för att bidra till en kvalitativ verksamhet. Under 2025 inleddes en hälsosatsning som fortsätter 2026, bland annat genom att friskvårdsbidraget höjs med 1 200 kronor – från 2 000 till 3 200 kronor per anställd och år. Detta är ett led i att främja ett hållbart arbetsliv och skapa långsiktigt goda förutsättningar för kommunens medarbetare.

7. FIGURFÖRTECKNING

<i>Tabell 1: Prognosinstituts bedömningar kring ett antal indikatorer (Procentuell förändring om inte annat anges).....</i>	<i>16</i>
<i>Tabell 2: Antal personer i olika åldersgrupper, utfall 2022–2024, prognos 2025–2028</i>	<i>24</i>
<i>Tabell 3: Förslag till bruttokostnads- och intäktsramar per nämnd 2025, totalbelopp 2026–27.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabell 4: Resultatbudget som visar hur den kommunala ekonomin förväntas utvecklas under åren 2026–2028</i>	<i>36</i>
<i>Tabell 5: Fördelning av investeringsmedel.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabell 6: Exploateringsverksamhet.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabell 7: Kassaflödesanalys bokslut 2024, prognos 2025, budget 2026, plan 27–28.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabell 8: Balansbudget, utfall 2024, prognos 2025, budget 2026, plan 27–28.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabell 9: Faktorer eventuella påverkan på kommunens resultat, uppskattad förändring.....</i>	<i>43</i>
 <i>Diagram 1: Folkmängd och befolkningsökning i Österåkers kommun 1970–2024, samt prognos 2025–2034</i>	 <i>21</i>
<i>Diagram 2: Förändring i befolkningen 2024–2028, antal och procent.....</i>	<i>23</i>
<i>Diagram 3: Demografisk försörjningskvot för riket, Stockholms län samt Österåker, 1970–2024.</i>	<i>25</i>
<i>Diagram 4: Ekonomiskt resultat och budget, balanskravsjusterat</i>	<i>28</i>
<i>Diagram 5: Soliditet inklusive pensionsåtagande.....</i>	<i>28</i>
<i>Diagram 6: Pensionskostnader inklusive löneskatt</i>	<i>32</i>
<i>Diagram 7: Pensionsskuld, inklusive löneskatt.....</i>	<i>33</i>
<i>Diagram 8: Soliditet inklusive pensionsåtagande.....</i>	<i>44</i>
<i>Diagram 9: Resultat som andel av skatter och bidrag</i>	<i>44</i>
<i>Diagram 10: Själffinansiering av anslagsfinansierade investeringar (mnkr).....</i>	<i>45</i>
<i>Diagram 11: Kostnadsutveckling per invånare</i>	<i>45</i>